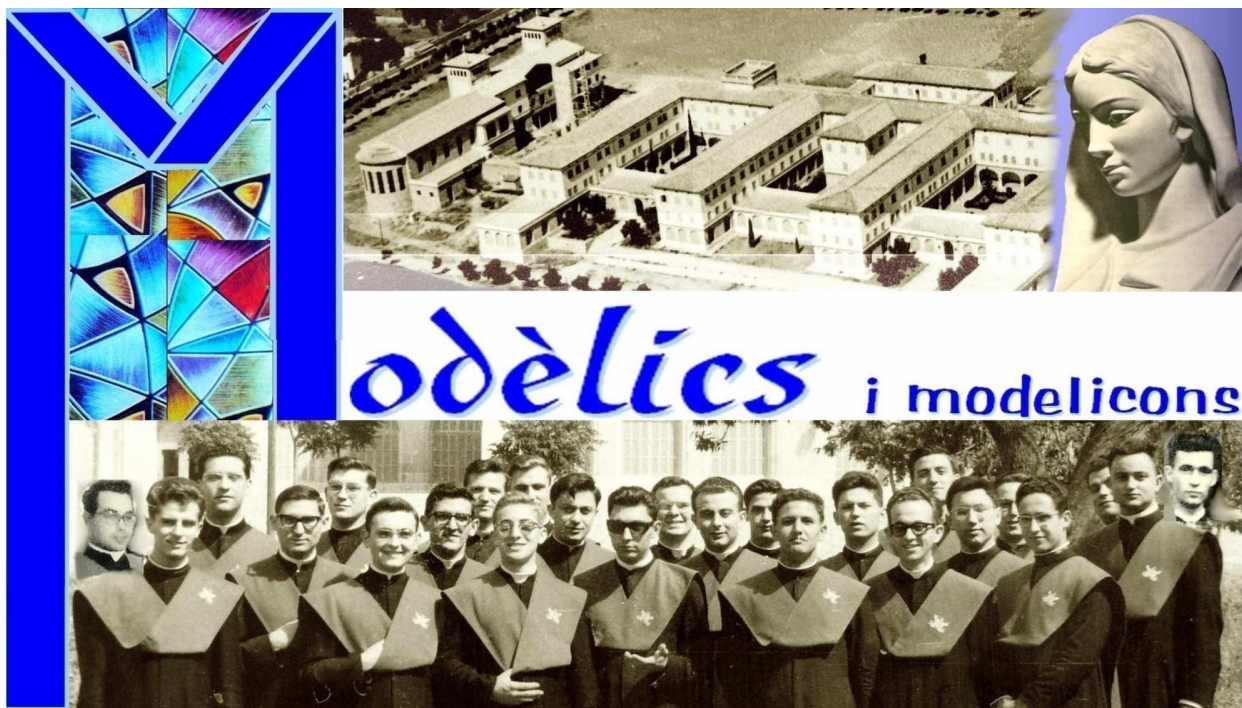

Gener 2014

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 34

Gener 2014, n° 34

Consell de redacció:
Jaume Sancho
Toni Bennassar
Jaume Gual
Sebastià Salom

Disseny i maquetació:
Gabriel Rosselló

Edita: Gràfiques Sancho

Col·laboracions:

Per començar
Miquel Amengual p. 3

Dels nostres arxius
p. 6

El nostre convidat
D. Bartomeu Vaquer, p. 7

**Ordenacions
sacerdotals 1944-1975**
Bartomeu Moll p. 12

BALARRASSES

Taula rodona p. 17

**Experiències d'un
"BALARRASA"**
Tomeu Català p. 26

**"Balarrasa", sí.
Mala raça, no**
Pere Orpi p. 29

Cronicó
Sebastià Salom p. 35

Entendre o comprendre
Antoni Bennasar p. 38

3 punts escapats
Joan Parets p. 41

**Dues etapes de servei
al conjunt de la Diòcesi**
Rafel Umbert p. 43

Entrevista a Joan Salas
Domingo Mateu p. 47

**Dels companys de Son
Gibert**
Miquel Perales p. 53

Cavil·lades
Jaume Sancho p. 55

Notícia de darrera hora
p. 58

Opinió p. 59

Editorial

S'ha incorporat al Consell de Redacció en Sebastià Salom, ell ja ha coordinat el calendari de l'any 2014. Des de sempre ha estat un col·laborador que, quasi bé a tots els números publicats, ens ha fet arribar, amb una incontrastable profunditat, les seves reflexions sobre la nostra església sense escatimar una crítica constructiva i una visió de com hauria de plantejar-se el futur. De veres agraïm la seva valuosa i desinteressada ajuda.

Al número actual hi trobareu, a més de les col·laboracions habituals, com a tema central alguns articles i unes pàgines dedicades a la trobada sobre els "Balarrasas", aquells joves que entraven al seminari amb més edat que els infants de 11-12 anys, i amb uns estudis de nivell distint: elemental, mitjà i/o superior. Aquesta trobada o Taula Rodona la tenguérem amb persones que ingressaren al seminari, en dates i èpoques diferents, sota aquesta denominació.

Algunes conclusions es poden treure del que es digué a la trobada. En molts de casos la decisió d'entrar al seminari es va congriar com a conseqüència d'assistir als Cursets de cristiandat. Així i tot cadascú encaixava al seminari de diferent manera; a la majoria les fou difícil habitar-se a la nova situació. El món clerical era per a la majoria totalment desconegut, però entraven amb molta força al seminari, a un món clerical on el món de fora no hi entrava. No tots arribaven al sacerdoci, però sí molts. Es va poder constatar a la trobada que aguantaven perquè venien amb molta convicció i amb l'empenta de la seva militància de cursillistes.

En relació al mateix tema hi trobareu també, en aquest número, alguns articles que són testimoni de les vivències que tengueren alguns balarrasas en el seminari.

De la resta del contingut del número ens sembla especialment interessant l'estadística sobre les ordenacions sacerdotals a la diòcesi de Mallorca entre els anys 1944 a 1975. Aquest és un document que segurament fins ara mateix no es podia trobar enlloc i que nosaltres podem oferir-vos gràcies a la feina que hi ha fet el nostre company Bartomeu Moll. Li en donam les gràcies.

Per començar...

Gener 2014

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 34

La fe que dóna sentit a la meva vida.

Miquel Amengual Saurina

Atenent la petició del Consell de Redacció de la nostra revista, que per cert la seva lectura em produeix un gaudi molt gran, vos exposaré unes reflexions des de la meva intimitat.

A punt de concloure l'any de la fe, sense cap pretensió de la meva part, més que gaudir internament, intentaré explicar-vos quina és la fe que dona sentit a la meva vida.

Abans d'entrar al seminari hi havia en el meu cor una experiència d'una església d'amor. En concret, sor Antònia de l'Amor Hermós. Ens estimava als nins com la "nineta" dels seus ulls. Jo en trobava indispost, el dia abans de la Primera Comunió, al sis anys, i ella em va acompanyar a ca meva.

Els meus pares i germans eren bons treballadors de sabates. A mi, el darrer dels fills, em volien donar carrera. El tercer any de batxillerat, tenguérem al col·legi dels franciscans d'Inca, uns exercicis espirituals i vaig descobrir, per primera vegada, la gran alegria de la fe.

Nasqué en mi la necessitat de comunicar-ho als que jo pensava que no eren feliços per falta de fe. El meu pare era republicà, molt bon home i molt sensible a les injustícies; però s'oposà a què em fes frare. Davant la meva insistència mu mare es

posà en contacte amb un parent capellà, don Vicenç Batle, i ell em facilità l'entrada al seminari.

L'ingrés al seminari fou per a mi una realitat molt significativa i positiva. No entenia moltes coses, per exemple, els manaments per a les nostres vacances, ja que per mi representaven un desfasament de la realitat, però intentaven complir-los per arribar allà on volíem anar. Com arribaríem? Això ja es un altre assumpte.

Del contacte verbal amb el rector, don Pedro Sureda, només en tenc record en dues ocasions. Primera: Jo sortia del camp de futbol tot suat i don Pedro que passava resant el breviari em cridà i em digué: "Molt bé, Miquel, no deixis l'esport que és salut del cos i de l'ànima". La segona trobada fou abans de l'ordenació, em preguntà: Què faries si l'església te digués que no et vol ordenar de prevere? La meva resposta fou: Dons veuria la voluntat de Déu i me n'aniria a ca meva.

Confès que de moltes situacions no em donava compte com fou, per exemple, de la realitat de l'institut Juníper Serra al que jo no pertanyia. Però, sí tenc record que la idea de ser ordenat el servei de l'església universal era el més congruent per a molts de nosaltres.

Als tres anys de ser ordenat prevere, en Sebastià Franch em proposà anar al Perú i vaig veure una oportunitat per anar a missions. Amb la benedicció del bisbe Rafael vaig partir al Perú el gener de 1970 a la ciutat de Piura. Al desembre del mateix any caigué la teulada de la casa pràcticament damunt jo, degut a un terratrèmol. Sort que dormia a baix de la llitera.

Obligat a tornar a Espanya, vaig aprofitar per renovar els estudis de teologia durant tres anys consecutius: A Deusto, Salamanca i Burgos on hi havia diferents equips del Verbum Dei. Record l'amistat que vaig fer a Burgos amb uns joves d'una altra religió, una amistat intranscendent, però que descriuré com un fet molt significatiu per a mi.

Els amics, un dia, em convidaren a una reunió amb els seus superiors i mestres. Vaig descobrir que coneixien les cartes de san Pau tant bé com jo que acabava de presentar la tesina de llicenciatura que tractava de "L'home Nou segons san Pau". Ja no ens entenguérem tant bé quan assenyalaren 10 punts contra la Jerarquia i el Vaticà. Vaig concedir que Gandhi es pareixia més a Jesús que el Papa portat en cadira gestatori, almenys en les aparences externes. La sorpresa la tingueren ells quan vengueren allà on jo, un capellà catòlic, vivia: Un piset damunt una vacaria plena de vaques. Aquest dia em convidaren a berenar a un bar ja que a casa només tenia una bossa de ciurons i cent pessetes per passar tota la setmana, tampoc l'entorn noolia molt bé.

He donat molta volta per arribar en aquest punt. No dubt de la santedat dels papes dels nostres temps, però necessitam una Església que se pareixi més al Jesús

històric. Un Jesús de profunda experiència de Déu Pare de tots, que anuncià el valors del Regne de Déu i denuncià la burocràcia, el legalisme i les incongruències del poder religiós. Un Jesús que manifestà obertament la preferència pels més pobres. ¿Què podia fer Zaqueu per agrair l'entrada de Jesús a casa seva, sinó donar la mitat dels seus béns als pobres, els preferits de Jesús?

Es clar per mi que l'elecció de Jorge Mario Bergoglio, com a servidor, al timó de la barca de Pere és providencial per a l'Església dels nostres temps que necessita de l'actitud i dels gestos que està realitzant el papa; així com també necessita l'actitud i els gestos de cada un de nosaltres per esser una Església més creïble i transparent del Jesús que ens du la Salvació per a tots. L'Església no és el fi, sinó el medi extraordinari per esser, sense por als canvis institucionals, sal i llum pels homes i dones dels nostres temps.

Com el papa, comptem sempre en l'acció de l'Esperit Sant que ens revesteix de la Fe en Jesús, de la Caritat profunda i de l'Esperança vertadera. Que Maria ens guiï pel camí que ens fa amics i família de Déu.

Vull acabar dient: La meva alegria és la resposta de servei que he donat a l'Església Universal i més alegria si cap, es experimentar l'amor del Déu de Jesús que és Misericòrdia i continua cridant-me al seu servei. Avui no puc saltar ni córrer físicament, ni exercir el sacerdoci ministerial; però puc caminar en l'esperança d'una Església sempre nova i renovadora.

Aquesta és, més o manco, la fe que dóna sentit a la meua vida i fa grans les coses petites de cada dia viscudes en família.

El nou consell de redacció d'aquesta revista al complet. (*Santanyí, 16, octubre, 2013*)

Dels nostres arxius...

(Arxiu de D. Guillem Fiol)

CARES JOVES

(Seminari de Mallorca. Teòlegs 1936)

D. Toni Esteva

D. Pep Sacanell

D. Guillem Fiol

El nostre convidat

D. Bartomeu Vaquer

El dia 11 del passat desembre en Sebastià Salom i jo ens trobàrem amb D. Bartomeu Vaquer. Un bon amic al qual tan sols li mancaven 4 dies per complir els 92 anys.

La finalitat de la trobada no era altra que entrevistar-lo per a la nostra revista. Aquesta trobada tengué lloc a la residència de St. Pere i St. Bernat, que és on resideix D. Bartomeu actualment.

En Sebastià, que en té un bon coneixement, fou l'encarregat de guiar l'entrevista i jo em vaig dedicar a prendre notes de les respostes de D. Bartomeu.

Abans de relatar la conversa no vull deixar de manifestar l'agradable sorpresa que vaig tenir en veure que el nostre amic, feta l'excepció del bastó que adesiara utilitza per caminar, no havia canviat ni en l'aparença física ni en la capacitat de memòria. Feia quasi 40 anys que no m'havia vist i es recordà del meu nom i

d'altres fets relacionats amb mi.

I em vaig adonar que D. Bartomeu tampoc no havia perdut aquella admirable sensatesa i ponderació que traspuen les seves respostes.

I, sense més preàmbul, començarem a relatar l'entrevista.

D. Bartomeu, ens parli de l'època anterior a l'entrada al seminari

Vaig néixer l'any 1921. Érem 8 germans i vivíem a casa un clima altament religiós. Teníem alguns familiars que pertanyien a diferents rames religioses. Entre aquests, un cosí del meu pare, que era preceptor de l'escolania de Lluc, un dia em diu: "i que no hi vendries a Lluc i series blauet?". A mi em semblà bé la convidada i la vaig acceptar. De manera que vaig anar a Lluc i hi vaig fer tots els cursos d'humanitats.

Acabats aquests estudis vaig tornar a casa i vaig començar el batxiller i la revàlida a l'Institut de Felanitx, que era una filial del Ramon Llull. Mentre em preparava per aquest examen, vaig assistir a uns exercicis espirituals, organitzats pel mateix institut i fets en el Convent de St. Agustí de Felanitx. Fou durant aquests exercicis que vaig decidir anar al seminari, decisió que trobà la total complaença dels meus pares.

I de l'època del seminari, què recorda?

Hi vaig entrar als 21 anys. De fet vaig estar poc temps en el seminari, ja que en el segon trimestre ja vaig anar-me'n a la Sapiència. El rector aleshores era el Sr. Rosell, el qual em va fer anar en qualitat d'oient a les classes de llatí de quart i cinquè. No es devien refiar del llatí que havia estudiat a Lluc.

Perquè anà a la Sapiència?

El rector de Cas Concos, D. Gabriel Adrover, que havia estat alumne de La Sapiència, m'avisà que hi havia oposicions per entrar-hi i m'hi vaig presentar.

Existia una certa rivalitat entre La Sapiència i el Seminari?

Sense cap dubte. El rector de Felanitx, que havia estat superior del seminari, deia: "com es poden formar bé si ni tan sols no tenen superiors. Quina disciplina hi pot haver?". La veritat és que s'equivocava perquè quan hi vaig entrar hi vaig trobar un clima de silenci, d'estudi i de serietat fins i tot superior al del seminari.

El problema era dels superiors, no dels companys. Jo crec que els superiors estaven gelosos. No podien admetre que els "sapièntins" fossin autònoms i que no els haguessin de demanar cap permís. Precisament vaig viure una circumstància peculiar, fruit d'aquesta tensió: Essent jo rector de La Sapiència (ho vaig ser 4 anys), vaig demanar a un col·legial que anàs al seminari a cercar les qualificacions dels exàmens finals. El Sr. Sampol, que era el secretari (el precursor de D. Pep Sacanell), no les hi volgué donar. Aleshores m'hi vaig presentar jo i tampoc no me les volgué donar. Jo vaig insistir i el Sr. Sampol m'amenaçà de dir-ho al bisbe, insinuant que la meua actitud podria ser un obstacle de cara a les ordes sacerdotals. D. Sebastià Gayà, que era el secretari del bisbe, em suggerí que demanàs perdó al Sr. Sampol, i així ho vaig fer. Tot quedà arreglat.

També pogué influir en aquesta tensió entre el seminari i la sapiència el fet que els sapièntins s'esforçaven molt per fer quedar bé la sapiència intentant treure molt bones qualificacions.

Per cert, com es finançava La Sapiència?

Amb les rendes de les cases adjacents al col·legi. Totes aquelles cases eren propietat de La Sapiència. També teníem un petit capital invertit en bonus de l'Estat, a més d'una deïxa d'algunes propietats a Muro i a Llubí. Posteriorment, quan el pressupost va excedir aquestes entrades, es demanaren beques a l'Ajuntament i a altres entitats.

Parli'ns ara de l'etapa prèvia a l'anada al Perú

Doncs, 3 dies abans d'ordenar-me, durant els exercicis espirituals de preparació per a les ordres, el rector del seminari, D. Bartomeu Torres, em digué que el bisbe em volia enviar a estudiar a Roma. Vaig quedar tan sorprès que no vaig pensar a demanar-li què havia d'estudiar. La veritat és que jo mai no havia pensat anar a estudiar. Mai no em vaig considerar un estudiant brillant. A mi el que de veritat em feia il·lusió era ser capellà d'un poble petit, com D. Gabriel Adrover, el que havia estat el meu rector de Cas Concos.

El fet que m'enviassin a Roma era una cosa bastant estranya. Mai no havien enviat a estudiar a fora cap alumne de La Sapiència. Jo supòs que degué influir D. Sebastià Gayà, que havia intervingut en la trifulga que vaig tenir amb el secretari Sr. Sampol. Podria considerar-se un premi, i la veritat és que durant aquests dos anys de Roma em vaig esforçar per fer quedar bé la diòcesi mallorquina.

Vengut de Roma tengué una etapa curial

Sí, era vicari de St. Alonso i també auxiliar de secretaria de la Cúria. El provisor aleshores era D. Pepito Rodríguez i el notari, D. Toni Esteva. Un dia D. Pepito digué a D. Toni que s'havia equivocat, i D. Toni, que tenia molt mal geni, va deixar la notaria. El va substituir D. Ernesto, que era molt escrupolós i lent, i D. Pepito es cansà d'ell. Aleshores em demanaren a mi que exercís de notari. Jo no sabia gens de mecanografia (a La Sapiència només teníem una màquina d'escriure vella). A més, resultava molt feixuc dur la parròquia i la tasca de la cúria. Però feia el que podia. Després, com que les tasques augmentaven, feren un segon provisorat i m'anomenaren provisor del segon Tribunal.

Ara vull que ens parli dels 5 anys que passà al Perú

Era l'any 1964. No hi vaig anar per iniciativa pròpia. Foren J. Santandreu, Lucas Morell i Tomeu Mulet que m'animaren a anar-me'n amb ells. Ho vaig comunicar al bisbe Enciso i m'ho concedí. Anàrem a Madrid a fer un curset de preparació i el bisbe ens posà una creu. En Lucas Morell, en Tomeu Mulet i en Bernat Pou s'havien de cuidar del Seminari (on, per cert no hi havia cap seminarista) i de la parròquia de Huacho i en J. Santandreu i jo havíem d'anar a Piura, per cuidar-nos d'una parròquia que encara no existia.

En Santandreu, que aleshores respirava un ardent clima de "cursillos de cristiandad", havia d'implantar-los al Perú i així ho va fer amb l'entusiasme que li és propi. Hi havia gent que anava a sentir el "rollo" de sagraments perquè el feia amb tanta emotivitat que fins i tot feia plorar.

Jo havia de cuidar-me de la parròquia que encara no existia. El bisbe de Piura ens mostrà 7.000 metres quadrats en el barri de St. Martí de Porres i ens digué: "aquí fareu la parròquia". Una companyia petroliera ens cedí tres cases prefabricades per fer-hi la capella. Part de la meva feina era gestionar les obres de les dependències parroquials i cercar ajudes.

Aquests anys foren importants per a mi. La gent allà era molt diferent de la d'aquí. Es manifestava molt afectuosa i amb un gran respecte pel "padrecito". Per això la tornada fou un poc traumàtica. Aquí, a Mallorca, tot estava molt programat. Per això jo em sentia un poc estrany. Era l'any 1969.

Ara m'agradaria entrar en l'etapa que exercí com a vicari general

Abans d'exercir com a vicari general, el bisbe m'encarregà la vicaria episcopal de la vida consagrada i dos anys després la vicaria episcopal de la zona de Manacor. I l'any 1977 el bisbe D. Teodor em confià la substitució de D. Guillem Fiol, com a Vicari general. Va ser una època amb molta feina i no tenia secretari. Els meus predecessors (D. Francesc Payeras i D. Guillem Fiol tampoc no n'havien tengut). El secretari es posà en temps d'en Joan Bestard, que fou el meu successor i que venia de fer de secretari de la delegació de pastoral de la Conferència episcopal, el president de la qual era D. Teodor. Jo ja feia 9 anys que era el Vicari general i trobava que era hora d'un recanvi i vaig proposar en Joan Bestard. El bisbe em va fer cas.

També l'encarregaren de tramitar les secularitzacions. Que en pensa d'aquesta desfeta?

La formació que es donava al seminari no era gens personalitzada. Volien tenir el seminari ple, com més millor. Però també degué influir el fet que molts desitjaven un canvi més radical a l'Església, un canvi que no venia.

I com a premi canonge?

Sí, això és un costum que ve de molt enrere. Als vicaris generals i secretaris del bisbe els solien premiar amb una canongia. També ho oferiren a n'Andreu Genovart i no ho acceptà. Quan vaig deixar la vicaria general jo ja tenia 65 anys i ja no era hora d'encarregar-me d'una parròquia.

**D. Bartomeu, vostè ha conegut i treballat amb 7 bisbes.
En voldria fer una breu valoració?**

Del bisbe Miralles, que fou el primer que vaig conèixer, puc dir que era molt intel·ligent, molt decidit, en general es duia bé amb els capellans, encara que també en tenia de queixosos.

El bisbe Hervàs fou rebut amb els braços oberts pels joves. Les seves grans obres foren la promoció dels cursets de “cristiandat” i el Seminari nou. Respecte als cursets hi hagué un bon grup de capellans que no el secundaren, com D. Bartomeu Torres, en Garcias Palou, etc. Aquest grup deia que els cursets empraven un llenguatge groller.

El bisbe, davant el fet que D. Bartomeu Torres estava en contra dels cursets, el destituí de rector del seminari.

El bisbe Hervàs deixà Mallorca per un problema que tengué amb alguns militars.

Quan arribà el bisbe Enciso tots els amics del bisbe Hervàs partiren (S. Gayà, els germans Capó, en Suárez, etc.). Aquest bisbe es caracteritzava per la seva serietat i, a vegades, severitat. Volia que tot quan es feia fos amb el seu vist i plau.

Una anècdota interessant atribuïda a aquest bisbe és la que conta que, abans de morir, cridà el Sr. Gayà i li digué: ”Perdóname, estava mal informado”.

De D. Rafael puc dir que era un home profundament pietós, no pietista, però crec que li vengué grossa la diòcesi. Ell hagués estat un gran rector de parròquia.

De D. Teodor, que és el que més vaig conèixer, he de dir que era un home molt feiner. Un poc primari, això sí. Gens autoritari, li agradava assessorar-se. Es definia davant les situacions problemàtiques. De mentalitat oberta i ben conciliar.

Amb el bisbe Murgui tenguérem una returada. Era un home indefinit.

Què pensa de l'Església actual i del Papa Francesc?

Tenc plena fe en l'Església i confio que en sortirà d'alguna manera. Del Papa vull dir que em cau molt bé. Pens que no deu agradar a aquells que els agrada lluir.

Certament D. Bartomeu ha ocupat molts de llocs de responsabilitat dins l'Església mallorquina. En aquesta entrevista no els hem enumerat tots. Sabem que també fou director de la Casa de l'Església, delegat del bisbe per tramitar les secularitzacions, director de la residència de St. Pere i St. Bernat, etc.

Un home que ha donat un rendiment extraordinari a l'Església, i que per a ell això no ha constituït una càrrega perquè ningú no considera una càrrega el que es fa pel que hom estima. I ell, no tenc el més petit dubte, estima entranyablement la nostra Església. Ha estat un goig fer aquesta entrevista.

Sebastià Salom i Toni Bennasar

Arxius i estadístiques

Per Bartomeu Moll i Ribas

ORDENACIONS SACERDOTALS DIÒCESI DE MALLORCA entre els anys 1944 i 1975

Curs 1944

(Ordenació 3 de juny)

Rebassa Bisquerra, Pere
Vidal Ollers, Damià
Fiol Mercadé, Joan
Adrover Ballester, Francesc

Curs 1945

(Ordenació 26 de maig)

Julià Rosselló, Bernat
Estelrich Costa, Josep
March Cerdà, Bartomeu
Bujosa Rigo, Rafel
Gomila Vallespir, Bartomeu
Bonnín Bonnín, Llorenç
Morey Balaguer, Francesc
Frontera Martorell, Gabriel
Cifre Cerdà, Jaume

Curs 1946

(Ordenació 15 de juny)

Castañer Mayol, Miquel Antoni
Ollers Bujosa, Josep
Sastre Nigorra, Miquel
Rosselló Martí, Miquel
Mas Ginard, Miquel

Curs 1947

Bibiloni Vich, Guillem
Febrer Rosselló, Miquel (31-5-1947)
Daviu Romaguera, Jaume
Fernández Bosch, Miquel
(Ordenació: no consta en el Butlletí del bisbat)

Munar Carbonell, Pere (3-8-1947)
Cabrer Lliteras, Jaume (20-12-1947)

Curs 1948

(Ordenació 27 de juliol)

Cirer Pieras, Joan
Miquel Díez, Bartomeu
Gomila Torres, Miquel
Morey Balaguer, Jordi
Bestard Sbert, Gabriel
Sbert Perelló, Andreu
Ramón Font, Miquel
Payeras Bujosa, Guillem
Martorell Nicolau, Bernat
Suau Miquel, Miquel
Julià Ribot, Pere
Moncadas Noguera, Miquel (5-8-1947)

Curs 1949

(Ordenació 26 de juny)

Capó Bosch, Jaume
Galmés Galmés, Mateu
Seguí Mas, Gabriel
Cladera Ramis, Rafel
Sastre Serra, Sebastià
Coli Triay, Joan
Arrom Coll, Sebastià
Bennasser Alou, Guillem (18-12-1949)
Suárez Yúfera, Francesc (Roma, 12-3-1949)

Curs 1950

(Ordenació 11 de juny)

Mir Cerdà, Bartomeu
Siquier Pascual, Miquel
Nadal Cifre, Bartomeu
Dalmau Casellas, Joan
Segura Bonnín, Eugeni
Ferriol Antich, Gabriel
Vaquer Vidal, Bartomeu
Pons Sastre, Miquel (12-11-1950)

Curs 1951

(Ordenació 10 de juny)

Crespí Coll, Joan
Julià Prohens, Miquel
Bosch Bosch, Bartomeu
Hernández Bordoy, Ernesto
Vallespir Riera, Miquel
Ballester Fiol, Joan
Mateu Brunet, Joan
Caldés Mas, Francesc
Martorell Jaume, Antoni
Trias Serra, Cristòfol
Maimó Tomàs, Damià
Roig Roig, Antoni
Oliver Ferrer, Pau (15-7-1951)

Curs 1952

(Ordenació 31 de maig)

C. Eucarístic Internacional de Barcelona

Betti Martorell, Francesc
Martorell Mir, Joan
Darder Caldentey, Blai
Soler Serra, Baltasar
Morey Carbonell, Baltasar
Parera Galmés, Guillem
Genovard Genovard, Miquel
Bonet Bonet, Jaume
Ramis Vidal, Antoni
Sastre Alonso, Dionís
García Vilata, Ramon

Curs 1953

(Ordenació 21 de juny)

Lliteras Massanet, Antoni
Pons Oliver, Miquel
Betti Martorell, Josep
Casasnovas Soberats, Albert
Cuart Capó, Josep

Jaume Adrover, Sebastià
Lladó Bosch, Antoni
Miralles Trobat, Sebastià
Pérez Martínez, Llorenç (*Roma, 12-10-1952*)

Curs 1954

(Ordenació 20 de juny)

Font Lliteras, Joan
Amengual Malet, Bartomeu
Barceló Barceló, Pere
Cerdà Bibiloni, Antoni
Homar Oliver, Bernat
Reus Mas, Gabriel
Servera Ginard, Joan
Servera Riera, Joan
Torres Siquier, Pere

Curs 1955

(Ordenació 8 de maig)

Alemanya Escamis, Joan Josep
Bonnín Aguiló, Ferran
Borràs Cardona, Joan
Albertí Albertí, Alfons M^a
Caimari Alomar, Francesc
Fullana Moragues, Antoni
Julià Ollers, Guillem
Miquel Jaume, Llorenç
Munar Quetglas, Bartomeu
Muntaner Gelabert, Guillem
Oliver Balaguer, Sebastià
Pellicer Flaquer, Joan
Pérez Ramos, Antoni (*Roma, 19-3-1955*)

Curs 1956

(Ordenació 29 de juny)

Caimari Fiol, Vicenç M^a
Cànaves Barceló, Bartomeu
Cifre Cerdà, Martí
Galmés Juan, Llorenç
Julià Rosselló, Andreu
Matheu Mulet, Antoni
Mir Pons, Ferran
Mesquida Mascaró, Josep
Parets Crespí, Guillem
Planas Llabrés de Jornets, Sebastià
Roig Ferrer, Josep
Serra Soler, Agustí
Vicente Cuart, Antoni

Curs 1956-57

(Ordenació 22 de desembre de 1956)

Estelrich Calafat, Antoni
Alzina Llinàs, Jaume
Bonnín Aguiló, Francesc
Forteza Roca, Jaume
Genestra Martorell, Bartomeu
Gomila Gomila, Mateu
Torrens Mut, Mateu
Tous Masanet, Llorenç (*Roma, 19-3-1957*)

Curs 1957-58

(Ordenació 20 de desembre de 1957)

Orvay Ribas, Vicenç
Bauzá Ochogavía, Manuel
Capó Leal, Sebastià
Llitas Miralles, Joan
Mas Quetglas, Antoni
Parets Serra, Miquel
Pons Arrom, Jaume
Serra Adrover, Jaume
Soler Planas, Joan (*21-12-1957*)
Rosselló Llitas, Joan
Gili Ferrer, Antoni (*31-5-58*)

Curs 1958-59

(Ordenació 20 de desembre de 1958)

Coll Tomàs, Baltasar
Terrassa Salom, Jaume
Jasso Garau, Vicenç
Mateu Coll, Bartomeu
Ramis Palou, Bartomeu
Rosselló Far, Pere
Trias Lladó, Joan
Truyols Dezcallar, Jordi

Curs 1959-60

(Ordenació 19 de desembre de 1959)

Llitas Miralles, Gabriel
Miró Pinya, Manuel
Moranta Perelló, Gabriel
Morell Trias, Lluç
Mulet Coll, Miquel
Ramis Miquel, Gabriel

Curs 1960-61

(Ordenació 17 de desembre 1960)

Mesquida Nebot, Antoni - (*2-4-1960*)

Alzamora Salom, Antoni
Amorós Amer, Mateu
Lladó Ayarte, Miquel
Llompert Torrens, Miquel
Mulet Pons, Bartomeu
Nicolau Mesquida, Joan (*20-6-1961*)
(*segons el nomenclator*)
Pol Marcús, Antoni
Pou Galmés, Pere
Santandreu Sureda, Jaume
Serra Serra, Rafel
Solivellas Antich, Jaume
Bennassar Vicenç, Bartomeu (*Roma, 17-12-60*)

Curs 1961-62

(Ordenació 23 de desembre 1961)

Ferrer Oliver, Antoni (*18-3-1961*)
Alvarez Santamaría, Anselm
Bestard Pons, Joan
Fito Cantó, Jeroni
Haro Martínez, Manuel
Martínez Barros, Alfred (*25-6-1961*)
Pesquero Ramón, Saturní (*25-6-1961*)
Llabrés Martorell, Pere (*Roma, 19-3-1962*)

Curs 1962-63

(Ordenació 22 de desembre de 1962)

Amengual Martorell, Baltasar
Barceló Enseñat, Jaume
Bennassar Bisquerra, Jaume
Cortés Cortés, Marià
Forteza Pujol, Bartomeu
Franch Ballester, Sebastià
Horrach Perelló, Joan
Muntaner Rullán, Jaume
Pascual Umbert, Bartomeu
Pericás Ordinas, Antoni
Pou Garcias, Bernat
Rosselló Vaquer, Joan
Sastre Llull, Llorenç
Tomás Marimón, Gabriel
Noguera Arrom, Josep (*14-4-1963*)

Curs 1964

(Ordenació 20 de juny)

Suau Mayol, Bartomeu
Cabinetti Sande, Josep

Bover Amengual, Llorenç
Cirer Ferragut, Pere
Guasp Nadal, Felip
Orell Sureda, Miquel
Puigròs Sbert, Joan
Serra Pons, Jaume
Ramis Moneny, Guillem (*Roma, 19-3-64*)

Curs 1965

(Ordenació 20 de juny)

Ambròs Albertí, Miquel (*Monts. 11-7-1964*)
Gomila Jaume, Bartomeu
Amengual Pizà, Jaume
Bestard Comas, Joan
Grimalt Sureda, Mateu
Mascaró Fullana, Miquel
Matas Mestre, Joan
Oliver Font, Joan
Palou Romillo, Bartomeu
Planas Perelló, Joan
Ramis Oliver, Francesc
Servera Blanes, Rafel
Socias Pol, Bartomeu
Tomàs Vadell, Jaume
Vives Cañellas, Jaume

Curs 1966

(Ordenació 19 de juny)

Bonnín Cortès, Carmel
Aguiló Capó, Gaspar
Amengual Coll, Gabriel
Arbona Alcover, Josep
Binimelis Vaquer, Joan
Caldentey Barceló, Joan
Caldentey Ribot, Josep L.
Cañellas Llompарт, Jaume
Cifre Vanrell, Julià
Deyà Deyà, Miquel
Fiol Tornila, Pere
Fons Pascual, Pere
Mateu Conti, Domingo
Miralles Cardell, Guillem
Nicolau Truyol, Antoni
Obrador Soler, Jaume
Palmer Amengual, Nadal
Picornell Picornell, Antoni
Pons Melià, Miquel
Rigo Amengual, Guillem
Salas Santandreu, Joan
Vallès Cirer, Pere

Curs 1967

(Ordenació 18 de juny)

Amengual Saurina, Miquel
Bauzà Bauzà, Joan
Bennàsser Cirer, Antoni
Bestard Cantó, Miquel
Buades Cladera, Mateu
Català Barceló, Bartomeu
Darder Brotat, Joan (*Comillas, 26-3-1967*)
Fons Pascual Bartomeu
Fuster Segura, Josep Antoni
Gual Mora, Jaume
Mateu Brunet, Antoni
Moll Ribas, Bartomeu
Nigorra Gayà, Miquel
Orpí Ferrer, Pere (*Artà, 8-9-1966*)
Parets Serra, Joan
Perelló Nebot, Antoni
Pol Company, Joan Antoni
Rosselló Rigo, Gabriel
Rossiñol Verd, Gabriel
Salom Mas, Sebastià (*Comillas, 26-3-1967*)
Sancho Gili, Jaume (*Artà, 8-9-1966*)
Suñer Ramos, Joan
Tauler Valens, Bartomeu
Umbert Sureda, Rafel
[Alcina Rosselló, Llorenç (*15-7-1967*)]

Curs 1968

(Ordenació 16 de juny)

Mesquida Sureda, Sebastià (*15-7-1967*)
Barceló Gelabert, Pere
Buele Ramis, Cecili
Cladera Matas, Mateu (*Sevilla, 19-6-1968*)
Llompарт Llompарт, Pere
Mas Colom, Antoni
Mora Oliver, Joan
Pérez Alcina, Gabriel
Ramis Mut, Pere
Ribas Molinas, Jaume
Riera Fullana, Joan
Serra Isern, Ramon
Serra Llodrà, Miquel
Suan Serra, Bartomeu
Trias Orell, Nadal - (*Sevilla, 19-6-1968*)

Curs 1969

(Ordenació 21 de juny)

Bauzà Mas, Antoni
Colomar Marí, Antoni

Company Bisbal, Miquel
 Gelabert Mascaró, Gabriel
 Genovard Orell, Andreu
 Lliteras Cladera, Josep
 Moragues Ribas de Pina, Marià
 Obrador Moratinos, Francesc
 Perelló Sansó, Joan
 Ramis Cañellas, Mateu
 Rovira Ramis, Jaume
 Sastre Mora, Josep F.
 Suárez Riera, Francesc
 Suñer Bonet, Pere
 Torrens Perelló, Joan (29 juny)
 Obrador Siquier, Andreu (Menorca ?)

Curs 1970

(Ordenació 20 de juny)
 Amengual Galmés, Josep (23-12-1968)
 Cano Oleo, Antoni R.
 Darder Cañdentey, Jaume
 Gual Tortella, Miquel
 Morey Ferrando, Bartomeu
 Servera Terrassa, Joan
 Vilanova Bisquerra, Gabriel
 Mas Julià, Jaume (Madrid, 15-3-1970)

Curs 1971

(Ordenació 13 de juny)
 Barceló Company, Joan
 Garau Cantallops, Miquel

Garau Matas, Simó
 Llabrés Feliu, Andreu
 Sampol Fiol, Bernat M^a
 Suaú Puig, Teodor
 Jaume Cañellas, Josep (26 setembre)
 Barceló Nadal, Bartomeu (1-1-1972)

Curs 1972

Lliteras Gilí, Jaume. (28 maig)
 Mulet Bujosa, Miguel
 Riera Coll, Lluç
 Galache Mayol, Pere (3 juny)
 Dols Morro, Pere (10 juny)
 Martíáñez Oliver, Leandre
 Mascaró Munar, Pere
 Monserrat Noguera, Gaspar

Curs 1973

Miralles Lozano, Alfred. (23 abril)
 Veny Vidal, Bartomeu. (16 juny)
 Cortés Forteza, Santiago (25 juliol)
 Monroig Mestre, Miquel (15 desembre)
 Riera Martí, Llorenç (22 desembre)

Curs 1974

Garau Garau, Antoni (2 març)

Curs 1975

Ferrer Amengual, Gabriel (31 març)
 Palmer Riera, Jaume (28 juny)

Llistes d'ordenacions

Inicialment havíem establert els llistats per les dates d'ordenació i no per cursos de condeixebles. Posteriorment en S. Salom ha aidat a establir els llistats com a corresponents als cursos i grups de condeixebles, posant al costat les dates d'ordenació corresponent dels que no s'ordenaren amb els demés companys de curs. Tot i això, és possible que hi hagi algun error. En demanam perdó. Si algun lector observa errors constatables, agrairem ens avisi i hi farem les degudes correccions.

Notes per a l'estadística:

Degut als dos canvis de dates generals d'ordenacions de preveres (entre juny i desembre) convé observar que dins l'any **1956** s'ordenaren dos cursos successius (juny i desembre respectivament) mentre que l'any **1963**, quan es tornen a posar a juny, no hi va haver ordenacions aquell any. Aquest canvi fou degut a que els diaques passaren a fer un curs complet de diaconat a Son Gibert.

Els noms dels ordenats corresponen només als preveres diocesans, no s'inclouen els religiosos. El nombre d'ordenats l'any 1972 foren encara 8, tants com el conjunt dels tres anys posteriors.

Taula rodona

ELS BALARRASSES

El nom de Balarrasses, s'atribuïa als seminaristes que ingressaven al Seminari ja més majors que els de l'edat normal de l'ingrés, entre els 11, 12 o 13 anys.

Aquesta denominació procedeix de la pel·lícula espanyola "Balarrasa", dirigida per José Antonio Nieves Conde l'any 1951. Anteriorment, així ho comentà D. Pau Oliver, a les vocacions tardanes les deien "Viudos".

El passat dia 27 de novembre, festa del Beat Ramon Llull, ens reunírem a la rectoria de San Alonso Rodríguez de Palma, un grup d'amics per parlar i intercanviar impressions sobre la vida en el Seminari del col·lectiu anomenat "Balarrasses".

Ens trobarem, D. Pau Oliver, en Gaspar Aguiló, en Pere Barceló "Mendai", n'Alfred Miralles, en Jaume Sancho, Balarrassa i cap de l'equip de redacció de la revista, en Toni Bennàssar i en Jaume Gual, membres també de l'equip de redacció.

Un cop posada a punt l'enregistradora, encetam la conversa i els planteig la primera qüestió:

¿Quin motiu o causa vos va empènyer a entrar al Seminari a la vostra edat quan ja havíeu passat part de la vostra joventut?

Comença en Jaume Sancho i diu: *Crec que es motius de ses persones són diferents, no hi ha unes causes homogènies per a tots. Jo tal vegada descartaria des grup de balarrasses aquelles persones que entraven al Seminari després del 4t de batxiller, que només tenien 14 o 15 anys. Aquests venien al seminari major i ben bé haurien pogut anar a la secció major del seminari menor. En Toni Bennàssar confirma que efectivament també alguns d'aquests anaven a la secció major i no al seminari major.*

S'experiència d'uns i altres -continua en Jaume Sancho- era molt diferent. Depenia molt d'on procedies, des món des "Cursillos", d'altres ambients, etc. és a dir, de distintes experiències viscudes. Per això també cadascú encaixava al seminari de diferent manera. Com exemple són ben diferents ses circumstàncies que va viure D. Pau i ses de n'Alfred Miralles...

Intervé D. Pau Oliver dient: Noltros som s'Antic Testament: en temps nostre no deien Balarrassa, ja que aquesta denominació va sorgir arran d'una pel·lícula, mos deien "viudos". Per cert que jo vaig intervenir, com a extra, a sa pel·lícula Balarrassa; vaig conèixer en Fernando Fernán Gómez i altres actors i actrius. Se va filmar una part al seminari de Salamanca i es dijous, en lloc de sortir a passejar, anàvem a filmar, sense cobrar res, supòs que es seminari va rebre qualche compensació. Així mateix varen ser trenta-dos dies; va ser una oportunitat per conèixer es món des cine.

Jo vaig començar es curs 1943-44. Sempre s'ha donat aquest fenomen, jo he conegut capellans que varen entrar al seminari amb carrera, qualche periodista, qualche misser. Jo personalment es temps que estudiava es batxiller havia anat madurant sa possibilitat d'anar al seminari. Vaig estudiar es batxiller devora es seminari, a Montesion, però mai vaig trepitjar es seminari, no ho coneixia de res. Fins que no vaig tenir es resultat de sa revàlida que llavors fèiem, no vaig dir a ca nostra que volia anar al seminari, estava a punt de fer es devuit anys. Això va sorprendre a tothom, no ho esperaven, jo no havia tengut cap relació amb so seminari però d'ençà des quart de batxiller havia anat madurant aquesta possibilitat. He de dir que es jesuïtes respectaren totalment sa meva decisió.

Segueix n'Alfred Miralles: Jo, malgrat me deien s'advocat, no vaig acabar sa carrera fins que ja estava en es seminari, quan vaig entrar em quedaven dues assignatures per acabar sa carrera. Estava a punt de fer es vint-i-un anys. Sa condició que em va posar mon pare per anar al seminari va ser que havia d'acabar sa carrera. Així ho vaig fer, estant ja al seminari vaig anar un mes i mig a Barcelona i vaig acabar aquestes dues assignatures que em faltaven. Era es segon any d'estar al seminari. A Barcelona em va rebre en Miquel Rosselló del Rosal, que havia deixat es seminari. Jo ho havia pensat quan vaig acabar quart de batxiller, a un campament d'aquells que feia s'Acció Catòlica a ses Covetes, on hi havia un ambient molt espiritual i de contacte amb sa naturalesa. Un bon dia va venir a fer-nos una xerrada un sant home, el P. Tomeu Nicolau, Provincial que va ser des franciscans. Aquí vaig decidir que em faria franciscà. Quan ho vaig dir a ca meva les va pegar tal "berrinxe" i em digueren oblida-ho, i ho vaig oblidar. Varen passar ets anys i després sa influència no em va venir del P. Nicolau, sinó des meu cosí Guiem. Ell és un home amant també de sa natura i de s'excursionisme. Ets estius, estant a Deià, muntàvem excursions i estades a sa muntanya en tendes de campanya. Tenguérem moltes xerrades amb en Guiem. Tot això em va ajudar a replantejar-me es tema, no com a franciscà. En aquell moment jo ja estava a tercer de dret i vaig començar a donar voltes a la cosa, però vaig decidir que primer havia d'acabar sa carrera. Vaig donar un gran disgust en es meus pares, varen estar un grapat de setmanes sense venir a veure'm al seminari. Bé no va ser es disgust mes gran, es més gran va ser quan, acabat ets estudis des seminari, les vaig dir que me n'anava a Burundi. Però he de dir, en honor seu, que quan havien assumit lo des seminari se sentien orgullosos de tenir un fill capellà; i en relació al Burundi, quan vaig tornar, a causa de sa guerra civil d'aquell país, deien que tenien un fill missioner, que és un héroe.

En Pere Barceló conta el seu procés dient: *Jo vaig entrar al seminari de petit, abans de complir els tretze anys, vaig estar un any i un trimestre, em vaig enyorar i ho vaig deixar. Don Pedro Bonnin m'havia duit allà. Me'n vaig anar ben fart de seminari amb so propòsit de no tornar-hi mai més, de tal manera que quan somiava que estava en el seminari tenia pànic.*

Després, ja de més grandet, vaig anar a Cursillos. A Manacor es cursillos estaven molt en marxa; feien cursillos allà que no eren com es que feien a Santa Llúcia que hi estaven tres dies, eren ets oficials. Allà en Jaume de "Rotana", en Bernat "Patró", germà d'en Toni, en Joan Pastor, en Tomeu Gelabert, germà d'en Biel "Fil"... Hi havia es capellans D. Mateu Galmés i D. Miquel Gomila a Manacor en aquell temps. Ses xerrades es feien durant una setmana es vespres. Hi havia jornades per aspirants, que es deia llavors, joves de desset o devuit anys. Jo vaig anar a un cursillo d'aquests que feien es vespres; allò va ser per mi com una espècie de conversió. He recordat aquests dies sa meua intervenció en es final des cursillo, que vaig dir: Hem de lluitar fins que vegem "Cristo en todos los hombres y en el mundo la paz" -En Pere recordant aquests fets no pot retenir l'emoció-

Bé, jo vaig dir hem de fer qualche cosa perquè lo que pensava es fes realitat; s'ànima és més important que es cos, hem d'anar a salvar aquestes ànimes. Amb en Biel "Fil" anàrem a s'aspirantat i amb D. Mateu començàrem a pastar la cosa. Vàrem anar a uns exercicis a can Tàpara; érem un grup i tres des grup hi anàvem per decidir si entràvem al seminari o no. Des tres, dos hi anàrem, en Biel Gelabert, en "Fil", i jo. Puc dir que sa meua tornada al seminari va ser fruit des cursillos de cristiandat i de s'ambient que hi havia en aquells moments. Tots sabem lo "traumàtics" que eren es cursillistes, -com deia en Tomeu Català-. Malgrat això a mi em va costar molt estudiar.

Com que havia estat un any al seminari, vaig començar a segon; tenia devuit anys a punt de complir es denou.

En Toni Bennàssar, en relació al que s'ha dit dels "traumàtics", fa una precisió per donar-ho a entendre a D. Pau: *Hi havia tres classes de seminaristes: es reumàtics, es pneumàtics i es traumàtics —tots els presents feim una bona riulla— en Tomeu Català era traumàtic perquè era molt cursillista; es pneumàtics eren es místics i es reumàtics que no eren res.*

Aquests "traumàtics" -afegeix en Pere Barceló- sortien des seminari d'amagat, es vespres, per anar a "ultreies" amb sos cursillistes. Es superiors no ho sabien, o feien de no saber-ho.

Parlant d'en Tomeu Català, en Toni Bennàssar diu: *En Tomeu quan li demanem que escrigui un article per sa revista, sempre demana i de què he de parlar, noltros li deim "de sa vida..."*

A continuació en Gaspar Aguiló conta la seva experiència: *Jo vaig entrar al seminari s'any que va venir a Mallorca el bisbe Enciso, devia ser l'any 55 o 56. Jo no tenia vocació ni res, jo no anava a missa ni creia. Un amic meu, socialista d'esquerres, em deixava llibres i jo llegia.*

Vaig llegir "Fuerza y materia" d'en Lluís Büchner. Jo no havia tengut cap formació religiosa, ara sa meua padrina de fonts era d'aquelles beates, eren de sa Pobla, tenien dues filles monges un altre familiar capellà, era en temps de D. Toni "Toniet".

Un bon dia vaig anar a cursillos; hi havia aquest que tu Pere has dit, en Jaume "Rotana", en Rafel Salas. Un d'aquells germans capellans, en Jaume Capó, em va agafar i jo no tombava. Llavors me varen enviar en Salas, jo havia llegit que l'església havia donat mort a homes de ciència, pensava amb lo que havia fet l'Església concretament amb

en Galileo Galilei i li vaig dir això a en Salas; ell va quedar empardalat i no sabia què dir. Vaig sortir un poc fred però després vaig seguir ultreies, reunions i poc a poc se coneix que vaig tombar. Em va costar perquè jo era fill únic, mun pare havia quedat sense mu mare que havia mort i després va morir ell. Vaig viure sense problemes, tenia tot lo que volia. Ja tenia vint-i-tres anys quan vaig entrar al seminari. A Búger hi havia en Joan Pastor, es rector, aquest home em va entendre i me va animar per anar al seminari. Ell mateix me va fer dos anys de llatí perquè pogués entrar ja amb coneixements i així vaig poder avençar. Jo era des darrers balarasses; llavors ja havien entrat una avalanxa de vuit o nou, en Jasso, en Pla, n'Alenyar, en Mariano; tot un grup que ja tenien es batxiller i feren un grup a part i feren es llatí en manco temps. Jo vaig fer quart i quint amb un any, venia amb voltros a quart, amb D. Pepito i després ja vaig passar a filosofia amb sos que varen ser es des meu curs.

En Jaume Sancho pren la paraula i diu: *En qüestió d'antecedents abans d'anar al seminari, he de dir que jo també provenia des món de cursillos. A vegades vàrem coincidir amb alguns de voltros a diferents llocs: a ultreies, a fer "rollos"... Llavors hi havia un moviment molt fort des cursillos. Sa veritat és que noltros érem vertaders militants, militants, sa cosa anava a tota; tal vegada això avui és mal d'entendre per un que no va viure aquella època...*

Es seu primer nom va ser "Cursillos de militantes" -diu D. Pau Oliver-. Això va canviar, després d'una assemblea molt famosa amb el bisbe Hervás, i es digueren "Cursillos de cristiandad". Jo corrobor, totalment, lo que estau dient sobre la militància.

Noltros entràvem amb molta força al seminari -continua en Jaume Sancho- que llavors allà se frenava en sec. Per noltros es món clerical era un món totalment desconegut i entraves de cop dins un món estrictament clerical en es qual lo de defora no hi entrava per res. Tu deies: on m'he ficat? Te xocava molt. Aquest xoc era impactant sobretot pes que venie de cursillos. Tot d'una ja te posaven sotana, jo, quan vaig entrar al seminari, no sabia ni servir missa. Es rector d'Artà, D. Llorenç Lliteres, m'estimava molt però no va aconseguir mai que fos escolanet. Allà, al seminari, vaig començar a sentir uns noms per a mi tots rars: blandoners, turifarari, arquitriclí, etc. Era una terminologia al·lucinant per mi. Es Seminari tenia es seu propi vocabulari.

Arran d'aquestes paraules, en Pere Barceló diu: *Meam, i què eren es blandoners, eren es que duien es cirials?*
No -diuen tots- Eren es que duien com unes atxes i sortien només a un tros de sa missa -diu en Toni Bennàssar-.

Seguidament vaig plantejar algunes qüestions per continuar reflexionant altres aspectes

Com visquéreu es canvi de sa llibertat que teníeu defora amb es reglament des seminari? Trobàreu al seminari lo que cercàveu? Vos va costar adaptar-vos? Vos sentíeu distint als altres? Com vos tractaven es superiors? Pla d'estudis que seguíreu? Podeu afegir altres coses que recordeu.

Si voleu començ jo -intervé D. Pau Oliver- No em preocupava de lo que trobaria dedins; lo que tenia clar era sa meta on volia arribar. Realment em varen sorprendre moltes coses des seminari; voltros ara parlàveu d'un món tancat, però teniu en compte

que es meu món de seminari comparat amb es vostre era encara més diferent i més tancat: Ni es superiors tenien clau des seminari, la tenien es rector i es porter. Sa gent no podia passar de s'entrada que hi ha passada sa porta principal. Es segon any que jo vaig estar allà, per primera vegada varen deixar passar ses famílies es dia de sa Càtedra de Sant Pere en es pati i a sa capella.

Ses altres visites es feien asseguts a un banquet que hi havia a s'entrada.

En temps nostre, en es principi -diu en Toni Bennàssar- tampoc no entraven més envant que sa sala de visites. Més endavant això va canviar.

En relació a s'aspecte d'ordre i disciplina -continua D. Pau- no em va costar perquè venia d'una família amb molts de germans i a ca meva hi havia ordre. Així i tot moltes coses em varen sorprendre, no podia entrar cap diari. Per saber notícies qualcú havia inventat una galena, però molts de cops no se sentia. Lo que va ser escandalós fou que quan ja et deixaven estar a un quarto tot sol, teníem un forat a sa porta que només el podies tapar es vespre i es superior podia guaitar qualsevol moment. Així i tot no em va traumatitzar massa. Jo ho vaig acceptar com a coses d'aquell temps, eren ets anys de sa fam; ho passàvem malament, es menjar era magre, ses famílies mos duïen coses de menjar.

En quant a estudis puc dir un parell de coses curioses. Es secretari, que era D. Jaume Sampol, em va dir: "Ja que s'Institut no admet ses nostres notes, noltros tampoc no admetem ses seves", i em feren tornar examinar de revàlida, vaig fer una revàlida en es seminari, això em va sorprendre. Vaig passar tot un any de llatí, però a segon ja anava a escola amb sos altres des mateix curs, lo únic que fèiem era que estàvem darrera de tot de s'aula que estava escalonada (D. Sebastià Gayá mos deia s'Ajuntament). Estava amb sos filòsofs i tenia ja un quarto però anava a escola amb sos des meu curs.

Jo pens -diu en Jaume Sancho- que en es nostre temps no havien canviat tant ses coses. Detalls d'aquests que ha contat D. Pau jo en vaig veure, i em xocaren fort; per exemple, mos donaven ses cartes, que mos arribaven, obertes. Si volies enviar una carta, no la podies enviar, havia d'anar al superior, que supòs que no la llegia, però l'havies de passar per ell i donar-la oberta.

Això és lo que feien a totes ses comunitats de frares i monges -diu D. Pau-, tot passava per sa revisió des superior o superiora des convent.

Noltros -diu en Pere Barceló- no teníem un forat a sa porta, es superiors no miraven per un forat, però entraven sense tocar mai a sa nostra habitació i això a qualsevol hora.

En Toni Bennàssar intervé i demana a D. Pau: Quin rector va tenir, vostè?

Don Pep Rosell -diu ell- supòs que vos sona es seu nom.

Jo he llegit coses sobre D. Pep Rosell -diu en Jaume Sancho- des rectorat seu, i lo que em ve de nou és que tots es qui parlen d'ell en parlen bé.

Era una bona persona -diu D. Pau- però no va modificar res, aguantava allà. Ell va ser successor de D. Miquel Alcover que va renunciar perquè hi va haver un cas d'enfrontament entre ell i es Vicari General sobre un seminarista. D. Miquel era d'una consciència escrupolosa, es confessava cada dia. Amb motiu d'aquest fet va renunciar; va reunir tot es claustre de professors. Tothom sabia que era per renunciar, ell només va dir: "mors unius, generació alterius. Bon dia tenguin senyors !". Aquesta frase es va fer molt cèlebre entre els àmbits del clergat d'aleshores. Llavors havien de triar un rector i escolliren es professor més antic i va ser D. Pep Rosell.

Parlant de la data d'aquest fet, en Jaume Sancho diu: Crec que devia ser l'any 1940-41, perquè D. Miquel Alcover havia substituït es rector Pascual que se'n va anar a Menorca de bisbe l'any 1939 i D. Miquel només va ser un any rector des seminari.

Seguidament pren la paraula n'Alfred Miralles i aporta la seva reflexió: *Jo vaig entrar un moment quan ja s'ensumava es canvi al seminari; jo no n'era conscient, jo venia de sa universitat (allà també s'ensumava es canvi). Jo era de dretes a sa universitat, creia que com a catòlic havia de ser de dretes; havia fet es meus pinitos en política allà dins es consell de sa universitat, un debat viu tot lo dia, manifestacions. Entrava a un seminari que es trobava a un punt d'inflexió i de canvi. Un rector Sureda que s'any que jo vaig entrar havia decidit estirar ses riendes, assegurar tot es poder, i ho havia fet decidint que un superior des seminari menor, Baltasar Soler, passàs a fer-se càrrec des més grans, balarrasses i filòsofs. Això era una estreta molt forta, perquè D. Baltasar Soler, me'n vaig donar compte quan vaig entrar, a més de ser un home no massa brillant, era d'aquells de bastonada i "tente tieso". D. Baltasar Soler -diu en Toni Bennàssar- va inventar ses targetes, com en es futbol, de silenci, disciplina, puntualitat, etc.*

Jo -afirma en Jaume Sancho- no hi vaig esser a temps a veure això, però em queix des superiors que vaig tenir de què mos tractaven com infants, no varen tenir mai una mentalitat de poder-nos entendre. Consider inconcebible que D. Baltasar Soler, que jo vaig conèixer en el seminari menor, pogués entendre es balarrasses.

Va ser un any per jo divertidíssim -afirma n'Alfred- He de reconèixer que s'any més feliç de sa meua vida va ser aquell primer any en es seminari; per molt advocat que fos, jo era més innocent que res. Vaig entrar allà dedins sense pensar que canviava el món. De D. Baltasar lo que record més era que deia "... de qui que ..." (de lloca), però mai mos va entendre. Record que un dia en Miquel Barceló, en Pere Mascaró i jo, tots tres balarrasses, estàvem asseguts a un vàter, en un moment donat, no sé qui va començar, volaven coses i se va produir una batalla campal. Mentre mos tiràvem es trastos, sentim unes mamballetes i una veu: "Al-lotets ... " En Miquel Barceló amb sos anys que ja tenia, va sortir i va dir: "A mi, quan he sentit això, es cul m'ha fet xiss ...", i no va dir res més. Per jo sa persona amb qui vaig tenir més confiança va ser en Jaume Cabrer. Ell, que era es director espiritual, em va saber entendre i quan tenia un problema anava a ell. Un dia es rector Sureda em va cridar i em donà una reprimenda, jo no havia parlat mai amb ell. Jo no me vaig enterar de res i després vaig anar a D. Jaume Cabrer i li vaig dir venc de veure una aparició d'en Yavé Suredon, que viu allà d'alt, en el Sinai -tothom s'esclata de rialles-. Puc dir que han estat ets anys que he rigut més de sa meua vida; amb en Barceló muntàvem de tot i molt, fins i tot mos n'anàvem al bosquet i fèiem unes torrades allà, també qualque vegada mos fugàvem i deixàvem sa sotana amagada. Més endavant, ja en es rectorat de D. Pau Oliver i essent es superior en Manuel Bauçà, ses fuites eren més freqüents. Vaig esser víctima de sa seducció d'en Paco Obrador Moratinos, que havia muntat es principis d'UGT a Sant Agustí, i allà em duia per fer lectures d'obres de teatre revolucionaris i jo que era de dretes ajudant a parir es moviment sindical. Un dia em va cridar en Manuel Bauçà i em digué: "I tu es vespres què fas?". Jo li vaig dir que ajudava a un diaca; ell em digué: "S'ha acabat, no hi tornis". En es segon any d'estar en es seminari, va ser es darrer de D. Pedro Sureda. Mos posaren, posaren, separats des teòlegs, a un passadís baix sa direcció d'una persona que seria superior i director espiritual, D. Jaume Cabrer. Va ser un any que ell ho va passar malament. Es veia que es règim aquell ja se n'anava per avall. Coincidia a Barcelona amb manifestacions des clero. Record que a una reunió amb D. Jaume Cabrer en Mariano Moragues, parlant de lo que passava a Barcelona, li va dir a D. Jaume: "No es preocupi que aquí no passarà res, es mallorquins sa única vaga que sabem fer és sa des "brazos caídos", no fotem res". Això va ser s'ambientet d'aquell primer i segon any.

Després jo vaig haver de col·laborar perquè en Joan Caldentey me va fer prefecto junt amb en Toni Galmés i en Bernat Sampol. Tenc un record excepcional d'en Joan Caldentey. En Bernat és mort i en Toni sé que té una agència de viatges.

En Toni Bennàssar intervé i li diu: Per tant, tu no te sentires ofegat ni oprimit?

No -diu ell- m'ho vaig passar molt divertit.

Com feres ets estudis? -li demana en Toni-.

Amb un any vaig fer tota sa filosofia -comenta n'Alfred- S'únic professor que va intentar fer-nos classe en llatí va ser aquell que era secretari particular del bisbe Rafael, Leovigildo Gómez Amescua, ja se n'havia anat el bisbe i ell encara seguia aquí i mos donava ses classes en llatí. Però va fracassar totalment perquè ningú entenien res. Així i tot me'n vaig donar compte de què jo sabia més llatí que es seminaristes. Jo n'havia estudiat al batxiller, que vaig fer de lletres a Sant Francesc, llatí i grec, en vaig menjar de Tito Livio i Jenofonte...

Ara que parles des coneixement des llatí -intervé en Jaume Sancho- vull recordar que en es certàmens que es feien al seminari, molts de balarrasses presentaven treball sobre es llatí i poesies en llatí. En Pere Orpí cada any feia algun treball d'aquests i era balarrassa. Tots es que anàrem a classe de llatí amb D. Llorenç Escalas sabíem llatí; ell era un bon mestre i molt bona persona.

Quan jo vaig anar a Salamanca -diu D. Pau Oliver- hi havia professors que ja no explicaven en llatí. Record es professor de Patrologia que començava, a principi de curs, cinc minuts en llatí i després deia: "Hecho el honor y la veneración que merece el Latio, sigamos a Cervantes". Jo estic parlant d'anys molt enrera.

En Jaume Sancho introdueix un nou tema i diu: Hauríem de parlar de com encaixàrem amb sos nostres condeixebles quan ja seguïrem en es grup.

Comença a parlar n'Alfred i diu: Jo no me vaig adjuntar al que seria es meu curs fins a primer de Teologia i no va tenir res d'especial.

Tu, Alfred, vares acabar sa carrera a Palma? -li demana en Toni Bennàssar-.

Jo -diu n'Alfred- vaig acabar sa carrera de capellà aquí, me vaig ordenar de diaca sabent que en es quinze dies de s'ordenació, essent diaca i no prevere, prendria un avió i me n'anava a Burundi. Vaig arribar allà de diaca amb en Guiem, es meu cosí, i en Cil Buele. No va ser cap pla meu. Em va cridar es meu cosí i jo ja tenia destí a Sant Joan. Allà haviem d'estar en Lliteras, en Lluç Riera i jo, encarregats de sa joventut de tota aquella zona. Es meu cosí em digué que amb en Cil Buele se n'anava a Burundi i hem pensat que tu venguis amb noltros. Jo li vaig dir que no perquè lo de Sant Joan estava ja ben fermat. Ell em digué que era un covard i que tenia por. Jo li vaig dir que no, que si no anava bé lo de Sant Joan, m'era igual anar a Burundi o al Congo. Quan vaig arribar a ca meva sonava es telèfon i va ser en Llorenç Alcina, secretari del bisbe, em digué que tot allò de Sant Joan se n'ha anat per avall i no es farà, no te'n vas a Sant Joan. Jo li vaig dir: idò me'n vaig al Burundi. En Llorenç em digué que no m'enfadàs i jo li vaig dir no m'enfat, al Burundi me'n vaig.

Quan vaig esser allà en Miquel Parets em digué: "De què mos serveix un diaca aquí si no diu misses?". Me posaren a fer de metge i em donaren un llibret que es deia "El médico misionero". M'ho vaig estudiar i amb una setmana em vaig fer metge. Una setmana després en Miquel Parets anunciava es servei de metge. En Joan Servera em va ensenyar a posar injeccions intramusculars i cada dia tenia cent consultes. Just havia arribat no coneixia per res sa llengua i m'havia de servir d'unes anotacions on hi havia totes ses preguntes que havia de fer i ses respostes que em donarien. Tenc moltes anècdotes, en contaré només dues. Els receptava medicament i un dia vaig donar supositoris a un home i l'endemà va venir perquè li donàs un altre medicament perquè allò li havia fet molt de mal; no havia entès que havia de llevar es paper de plata des supositori.

Es millor regal que em varen fer com a metge va ser una cabra; es que la me va dur va trobar que m'ho havia guanyat. Va venir i quan li vaig demanar on li feia mal, no em deia res, jo vaig insistir i es va baixar es calçons i mostrant es xirimindango em digué, això no puja. Quin problema més serio, si lo únic que pot fer aquest home és pegar polvos tot es vespre perquè no hi ha ni ràdio ni TV, ni res. Jo vaig agafar pastilles de vitamines i li vaig dir això et farà un miracle. L'endemà va venir, pegant bots de content, i em dugué una cabra. Si ho sabés que només li havia donat vitamines.

En Pere Barceló exposa la seva experiència: *Jo me vaig trobar molt malament, me vaig trobar tancat. Jo tenia tant clar que havia de salvar ànimes, tenia molta força i allò em va aguantar. En quant als estudis jo no era des més brillants, però anava fent. Vaig saber que D. Sebastià Garcias va dir de mi: "En Pere serà molt bon capellà, molt bon al·lot, però no farà progressar es dogma". Això m'ho va contar en Jaume Tomàs que estava a la Sapiència. Jo me vaig trobar molt estrany. A més vull dir que tant en es meus anys de seminari com també de capellà, vaig viure sa sensació de tenir una doble personalitat, no sé si m'explicaré. Em sentia malament, com un bitxo estrany; però ho duia bé perquè havia de fer allò, perquè hi creia en allò. A Petra, es meu primer destí, vaig fer moltes coses, anava sense sotana, anava en es bars, però així i tot em trobava fora de lloc. Intervé n'Alfred i diu: Llavors, amic meu, fer olor d'ovella era pecat.*

Que consti -diu en Jaume Sancho- ho miris així com ho miris, érem rars. Vivíem distint. Fins i tot, com a capellà, eres distint. Jo estic ben convençut que si no haguéssim tengut s'empenta des cursillos molts hauríem arribat a veure que aquell món clerical no era es nostre. Ni es món des seminari ni es món de després des seminari. Un cop s'empenta inicial ja l'has racionalitzada d'una altra manera i veus on te trobes, te n'adones que estàs en un lloc on no pots estar. Això em va passar a mi i a molts d'altres.

No creis -intervé en Jaume Gual- que aquesta sensació era més forta, encara, per ses persones com jo que havia entrat en es seminari a 11 anys i quan surts trobes un món molt diferent des que has viscut. Voltros, es balarrasses, a 20 anys o més, ja havíeu tengut experiències, per exemple, d'enamorament i havíeu viscut la realitat del món, que noltros no havíem tengut ni tenguérem estant en es seminari ja que tots es rebrots de joventut s'apaivagaven amb sa sublimació que anul·lava ets instints bàsics de sa persona. I parl no només pensant amb sos aspectes d'enamorament i sexualitat, també en totes ses demés realitats des món que no havies viscut i que et xocava quan tocaves aquesta realitat. Per això -diu en Jaume Sancho- així com voltros no podeu entendre molt bé es balarrasses, per ventura noltros no podem entendre es xoc que suposava per voltros aquest canvi. Jo -diu en Toni Bennàssar- també vaig entrar a onze anys i no vaig tenir sa impressió que perdés gens de llibertat. Es meus pares eren tan durs com es superiors des seminari. S'única cosa nova va ser un sentiment d'enyorança. Si jo vaig sofrir era perquè m'enyorava. En es seminari -intervé en Jaume Gual- érem inconscients i ja no mos ho qüestionàvem si teníem llibertat o no.

En Gaspar Aguiló conta la seva experiència i diu: *Jo en es seminari m'hi vaig trobar bé a temporades. Quan vaig entrar havien canviat es rector que era D. Francisco Payeras; un home que per jo va ser un pare, no sé per què, però així el tenia. N'hi havia molts -diu en Jaume Sancho- que no el podien veure per res, i uns altres, en Gaspar i jo mateix que el consideràvem una persona humana i que t'escoltava. Un altre amb qui també em vaig entendre -diu en Gaspar- va ser amb so director espiritual D. Miquel Amer. Tant un com s'altre eren homes i no eren falsos. Sempre em varen tractar com una persona.*

Després va venir de superior en Reus, que els aguantava i els acollia a tots. Jo amb ell ho hagués passat malament si no hagués comptat amb es recolzament de D. Francisco Payeras i D. Miquel Amer.

En Jaume Sancho, que se n'ha d'anar prest, incideix en la pregunta que havia fet abans sobre la inserció dels balarrasses al seu curs corresponent i diu: *Jo sé que tu, Gaspar, influïres molt en el teu curs.*

Va sorgir un grup que no estàvem d'acord -diu en Gaspar-. Amb en Miquel Mascaró, en Català, en Picornell, en Joan Caldentey i jo formàrem aquest grup. Teníem com es nostre fort ses cartes de Sant Pau. Per reunir-mos i comentar-les mos n'haviem d'anar a ses dutxes. Era un equip de persones de distints cursos, però mos unia sa contestació, conscient o inconscient, contra lo que hi havia llavors en es seminari. Mos ho passàrem malament; en Reus mos va amenaçar i tot. En temps de ses convivències d'estiu, noltros mos n'anàvem a Banyalbufar.

Després, més endavant, quan es varen obrir ets ulls des condeixebles, llavors em digueren: "Gaspar, tenies tota sa raó". Les menjaven es coco. Que teníem sa raó era de sentit comú, però llavors era una rebel·lió.

En Toni Bennàssar li demana a en Gaspar: *Tu vares sofrir en es seminari?*

No -diu ell- em sentia molt bé amb aquest grup, això em salvava.

Hi ha una cosa -intervé en Jaume Sancho- En Gaspar ha dit, i jo ho he recolzat, que noltros comptàvem amb un suport d'una sèrie de persones, per exemple es rector Payeras, D. Toni Esteve... Si tenies un problema amb so superior, tu sabies que aniries a D. Francesc i li diries em passa això i ell t'entendria.

Record lo que em va dir en Mariano -comenta n'Alfred Miralles- que no sé quin superior era, que quan li havia donat una forta renyada, li deia, ara ves i plora, plora. Sí -afirmen els altres- en Reus sempre deia, fent un símil amb es plorar de penediment, que quan ha plogut ses muntanyes es veuen més netes i clares.

En Toni Bennàssar fa una pregunta a tots: *Voltros notàreu mai que es superiors vos tractassin diferent que a ets altres?*

Diferent t'hi havien de tractar -diu en Jaume Sancho-, perquè de fet érem diferents que ets altres. Jo diria, no sé si serà sa paraula exacta, que ens tractaven amb més "precaució" i mai sabien per on els sortiríem. Jo vaig notar -comenta D. Pau Oliver- que, degut a què érem una petita excepció llavors i érem pocs, te valoraven un poc més. Hi va haver uns anys -diu en Jaume Sancho-, des de 1953 o 54 fins a l'any 1960 o 61, que n'entraren molts, fruit de s'obertura des seminari nou i, sobretot, des "Cursillos de cristiandad", però en proporció n'acabaren pocs. Molts no aguantaven aquell ambient.

Acabàrem l'encontre amb el compromís, de part meva, de què enviaria a tots el text de la trobada, perquè hi puguin fer les aportacions, rectificacions i modificacions que cadascú consideri, abans de passar-ho a la redacció de Modèlics i modelicons.

Haviem passat més d'una hora en un ambient de companyonia i amistat, recordant la figura del balarrassa i revifant la nostra vida de seminari amb totes les virtuts i els defectes que tenia. Entre nosaltres n'hi havia que feia temps que no ens havíem trobat.

Jaume Gual i Móra

EXPERIÈNCIES D'UN “BALARRASA”

Bartomeu Català

Quan en Toni Bennàssar em digué que seria bo que escrigués sobre la meva experiència de balarrassa i com me vaig trobar quan vaig començar el procés “normal” de Seminari amb un grup de persones que ja feia anys que estaven plegats, la meva resposta va ser que no tenia massa records d'aquell temps i no tenia cap interès en fer cap esforç.

Després me va tornar escriure i me va indicar alguns moments que quasi havia oblidat, i a partir d'aquí, escric .

Record aquell primer dinar, a un menjador enorme, ple de “capellans”, de fet tothom anava amb sotana, i que quan resàvem me sentia observat i estrany. Jo també observava i mirava. Acabava de complir 16 anys, la meva decisió d'entrar al Seminari m'havia suposat una crisi familiar, més bé amb el meu pare, tres dies de silenci en casa, i així de cop i volta me trobava en un món d'adults, seriós i mentre dinàvem havíem d'escoltar a un que llegia, no sé què, i no podíem parlar. Sabia lo que era un internat, però allò me sonava a una música que no coneixia. La meva decisió era ferma, però també a contrapèl, i ho dic perquè jo no volia esser capellà, però sentia dins lo més profund de mi que era lo que havia de fer. Crec que després vaig anar descobrint això de la voluntat del Pare i de Déu. I el que me costava més era lo de pobresa i castedat. Jo havia estat amb frares i veure que per comprar unes sabates s'havia de demanar permís, i per altra part lo de la castedat ... ja estava bé. Per tant jo sentia la necessitat d'entrega als altres a través de "l'entrega a Déu", però lo dels “tres” vots... no. I acceptava, els mínims. Després, a lo llarg de la meva vida, la promesa d'obediència “promittis mihi et successoribus...” que vaig fer, ha estat per ventura el més fàcil, i de les altres n'estic content, entre altres coses perquè així com les he viscudes crec que m'han donat un esperit de llibertat que m'ha ajudat a estar al servei del Regne i dels altres. Això no vol dir que no pensi que una d'elles hauria de ser d'opció lliure per esser capellà, mai de cap de les maneres, una condició sine qua non.

I vàrem començar les classes. Érem quatre. Un de la mateixa edat que jo, un altre un poc més gran i una persona de vint-i-quatre anys. Sort que vàrem tenir a una persona extraordinària, com era D. Llorenç Escalas, com a professor i educador. Hores i més hores de llatí. Relació relativa amb els altres balarrasses, i poca amb els altres seminaristes del Seminari Major, —exceptuant alguns antics balarrasses—, i com és natural, —dic natural per ell—prohibició de D. Baltasar a parlar amb els del Menor, inclús amb els al·lots de la Vila. I si jugàvem a futbol, amb sotana arromangada. I en el primer partit vaig xocar amb un del Seminari Menor, en Guiem Rigo, i es va rompre la cama. Quina forma de començar!

D'aquell temps record que les meves relacions eren amb persones més grans, per edat i per curs. Algunes d'elles les havia conegut abans. I això durant bastants d'anys va esser una tònica per a mi. Amb tot lo que això suposava: tenir com a punts de referència a persones més adultes, normalment crítiques amb les autoritats del Seminari, amb relacions amb altres realitats fora del Seminari, i amb capellans també de fora. Record com me va influir un jesuïta que va venir a fer “la Semana de la Juventud” a la Seu, el P. Arcusa. Vaig parlar llargament amb ell, me va aclarir bastants coses, i me va ajudar molt.

Viure el món dels balarrasses, aquesta mescla d'edats, cultures, històries; i tots amb un ideal comú de voler servir i ajudar a partir del sacerdocí.

I així vaig començar a primer de filosofia. Tots eren companys nous, amb la seva història, els seus valors, les seves relacions. Ells formaven un grup i jo un que si afegia. Les meves relacions seguien essent les mateixes d'abans —gent més adulta—, però estava a un curs, amb persones un poc més joves la majoria. Crec que vaig viure aquesta experiència sense massa traumes i amb no massa consciència. Hi va haver de tot, moments molt bons i altres no tant, però me costava i hi havia coses que no entenia. Per exemple, la relació amb el superior, que en molts de moments no sols la trobava estranya, sinó inclús malaltissa, o altres que provenien de viure uns altres interessos, preocupacions, inclús valors. Això va suposar estar molt poc integrat a la dinàmica i preocupacions del que ja era el meu curs. Inclús record que, anys després, quan hi va haver la feta dels tords, jo no només no en vaig tenir ni idea, sinó que ho vaig saber quan ja era capellà.

És clar que quan vaig poder vaig fer oposicions a la Sapiència, però el Rector del Seminari, D. Francesc Payeras, no ho va acceptar. Em cridà i em preguntà per què havia fet oposicions a la Sapiència. I jo li vaig dir la veritat, i era perquè hi havia moltes coses del Seminari que no m'agradaven. Resultat: si jo anava a la Sapiència no podria anar a classe al Seminari, i el motiu que me varen donar era perquè a casa meva tenien doblers i el Col·legi era per a gent pobre i així jo prenia un lloc a qualcú que ho necessitava.

Hi va haver mogudes entre els capellans sapientins, però la decisió del Rector del Seminari era forta i varen esperar que el Bisbe Enciso vengués de vacances per veure què fer. Mentrestant me castiguen a no poder parlar amb ningú, sols amb el director espiritual, D. Guiem Payeras, a no poder anar a classe, ni a recreo, ni al menjador amb els altres. Jo record que resava el Pare nostre, amb especial interès “es faci la teva voluntat”. I tenia molt clar que esser o no capellà era el que menys importava. I pel que veig ara, me donava una gran llibertat. Jo pensava: si he de ser capellà ho seré, però mai a força de perdre la pròpia llibertat i el que crec. Si no, no passa res. Per a mi, en aquells moments, i crec que en tota la meva vida, l'important era descobrir què vol Déu de mi i fer-ho. I això ho vivia amb una consciència claríssima.

Varen esser tres dies, llargs i durs, i al final me varen tornar admetre a la vida “social” del Seminari. Tornar a classe amb els companys de curs no va esser fàcil. Crec que ningú me va demanar què havia passat, i això me va suposar seguir aquella línia de relacionar-me amb persones de cursos superiors i, per tant, viure des d'unes altres perspectives. Per exemple, què m'aportava el P. Donat i les seves llatínades? Era important aprovar, però

m'interessaven normalment altres coses i altres autors, que llegia i probablement entenia molt poc. Hi dedicava molt de temps i esforç. Record que un estiu, amb permís del superior, que supòs que me va donar el sí sense tenir idea de qui es tractava, vaig llegir a Nietzsche, J. P. Sartre i Albert Camus —La peste i L'estranger—. Aquest me va influir molt i crec que per viure una temporada molt crua i difícil. Record que aprenia de memòria pàgines senceres de Nietzsche, però crec que el que més me va marcar va ser en Camus. Davant aquests autors el P. Donat, o D. Pep, o D. Francesc Payeras, què significaven?

Un professor que me va enganxar va esser D. Toni Pérez. Gaudia de les seves classes i seguia estudiant aquells temes, com eren Europa, el començament de la Comunitat Europea, el Mercat Comú. Jo crec que devia pensar que això era viure en el nostre món i preparar-nos pel que havíem de fer fora. Inclús vaig fer un treball sobre aquest tema per entregar al concurs de Certamen, crec que així es deia.

Ara que dic això record que durant uns exercicis espirituals, passejant per la possessió, intentant supòs meditar amb el que ens havien dit, vaig sentir la rumor i renou que venia de la ciutat. Vaig pensar “és allà on he d'estar, amb la gent de la ciutat i és per això pel que m'estic preparant. Tot el demés importa tan poc sinó és en vistes al que hem trobaré allà!” Sí, en aquell temps creia que la contemplació era per uns altres, no per mi. Al llarg de la meua vida després, bastant després, he descobert la importància i la necessitat de la contemplació, i crec que ara som bastant contemplatiu i necessit profundament temps de silenci, d'oració. Dient això, que ho sentia, no entenc com m'imposava llargues hores d'oració, ja fos en el Seminari, com en temps de vacances, i les complia.

Passats alguns anys vaig patir una de les crisis de fe més forta que he tengut. Jo esperava amb moltes ganes estudiar teodicea, la vaig estudiar amb tot l'interès existencial que un pot imaginar. I vaig quedar totalment decebut. Cap de les proves de l'existència de Déu me varen convèncer el mínim, i per tant me vaig trobar que anava de vacances d'estiu, sense fe, i tot sol. La meua pregària, repetida insistentment, era “Déu meu, si és que existeixes, fes que ho vegi”. I així varen passar els mesos d'estiu; per tant era clar que jo no podia ni volia seguir en el Seminari. Però dos dies abans de tornar al Seminari, els qui hi havien d'anar, vaig tenir una experiència interior molt intensa. Vaig sentir i saber que Déu hi era. Que Jesús valia la pena. I així vaig tornar a refer la meua decisió i cap al Seminari.

He dit abans que crec que no vaig quedar traumatitzat pels primers anys de Seminari i vull afegir que tampoc pels posteriors. Crec que la formació que vaig rebre, amb totes les contradiccions i mancances, me va ajudar a créixer com a persona i a donar un “cos” psíquic i una estructura mental i psicològica que ha estat bàsica per bona part de la meua vida: D'aquí el meu agraïment a les persones, circumstàncies, relacions, i decisions d'aquells anys. Dels primers dels que he escrit tal com me va demanar en Toni Bennàssar i dels altres que podria esser que qualque dia en digues alguna cosa.

Tomeu Català

"BALARRASA" SÍ, MALA RAÇA NO

Pere Orpí Ferrer

En Jaume Sancho, un *desenfeinat* que sempre *cavil·la*, sembla que no pot sofrir que els altres "modèlics" estiguem desenfeinats, i de tant en tant també ens fa posar per escrit les nostres cavil·lades, cosa que qualche pic ens du a tirar pestes contra ell, però que a la llarga li podem agrair. "*Quod scripsi, scripsi*", va dir Pilat, que només era modèlic a l'hora d'escriure cartells... i de rentar-se les mans.

Com que jo no les me vull rentar, aquí teniu les meves cavil·lades, bona part de les quals podeu trobar reflectides i ampliades al llibre "*Confessió general d'un capellà poeta*", confessió en veu alta provocada pel bon amic Gabriel Barceló Bover i ventilada per un altre bon amic: l'editor Lleonard Muntaner.

La meva vocació és l'itinerari d'un llarg procés, que encara dura. Vaig néixer a Capdepera (el "poble dels protestants") dia primer de juny del 1936; per tant, som d'abans de la guerra. La meva família era pagesa i poc practicant, però molt humanitària i respectuosa amb la religió. Record, per exemple, que durant el mes de maig la gent de la barriada es congregava a ca nostra (Na Gambusina) a fer el Mes de Maria, i durant tot l'any hi trobava sempre les portes obertes.

No vaig fer mai d'escolanet ni vaig jugar a dir missetes. Vaig anar a escola fins als catorze anys, alternant amb feines de fora vila o d'obra de palma. Ja de petit (i encara ho som) m'agradava llegir "*Rondaies mallorquines d'en Jordi des Recó*", "*Cuentos de Calleja*" i qualche "*Tebeo*". Quan tenia deu o onze anys vaig compondre els primers versos: unes gloses amb ocasió d'una excursió escolar a Canyamel i les coves. Per tant, la poesia fou la meva vocació més primerenca, que em facilità l'accés al món de la lectura i de la redacció.

Per aquell temps teníem de vicari D. Gabriel Fuster, àlies "s'As d'Oru". Era artanenc i molt al·loter. Ell va posar en marxa l'aspirantat d'Acció Catòlica, que vaig freqüentar amb els meus amics i on vaig començar a fer coses de caire cultural. No vaig practicar mai cap esport, perquè m'estiraven més les lletres i la cultura en general.

Als desset anys (1953) vaig anar a "cursillos" a Santa Llúcia, on vaig conèixer alguns capparets: Eduard Bonnín, Joan Moncadas, D. Joan Capó... Aquí començaren una sèrie d'activitats de vivència religiosa: cercles d'estudis, reunions de grup, "rollos", "ultreyas", actes de pietat (missa quasi diària, hora santa, sabatina...) i vaig participar en l'impuls de l'OAR (Obra Artístico-Recreativa) "Águilas", on em vaig relacionar amb l'amic montuïrer Nofre Arbona, que aleshores festejava na Catalina, mestra de l'escola rural de la Torre de Canyamel. També vaig alternar amb alguns manacorins com en Jaume "de Rotana" i en Bernat "Patró".

Mentrestant, seguia escrivint: acudits i ressenyes al tauló d'anuncis, poesia amorosa (per influència de Gustavo Adolfo Bécquer i altre autors romàntics molt lligats a l'adolescència), poesia religiosa (amb participació a concursos promoguts per la premsa o l'Acció Catòlica), etc. Les altres activitats lúdiques eren les d'un jove normal en aquella època: bauxes amb els amics, balls de pagès i d'aferrat, banda de música, serenates, relació amb al·lotes, funcions de teatre, vetlades musicals (on vaig fer sovint de presentador i vaig adaptar o parodiar algunes lletres)...

Per aquells anys (devers el 1954) vaig participar en una peregrinació a Fàtima, on vaig conèixer en Jaume Sancho, amb qui sintonitzàrem molt bé i dos anys després ens retrobàrem en el Seminari i emprenguérem un camí nou ansa per ansa: "balarrasas", estudis, Comillas, ordenació...

A l'estiu del 54 vengué de vicari mossèn Joan Font, acabat d'ordenar. Durant els dos anys d'estada a Capdepera, com a "vicari jove", es dedicà en cos i ànima a la seva tasca, sobretot amb el jovent. Reorganitzà l'aspirantat per grups (d'un dels quals vaig ésser instructor), consolidà el centre de joves, cultivà amb el rector Joan Dalmau una polent escolania, revitalitzà les obres de teatre, fomentà les trobades i sortides de convivència juvenil, etc. Malgrat les restriccions i mentalitat de l'època, fou un bon conductor de la joventut, i m'animà a escriure i a assumir responsabilitats com a persona i com a cristià.

Fou per aquells anys que es va anar congriant la meva vocació. És com si Déu t'anàs posant pedres i obstacles en el teu camí, fins que esquivant-esquivant arribes a encertar la ruta marcada. Als catorze anys havia tret el certificat d'estudis primaris. M'havia examinat d'ingrés de batxiller a Manacor, però a ca nostra no em podien pagar els estudis i durant sis anys vaig fer de conrador: feina feixuga, però que m'ajudà a conèixer i estimar la terra, la nostra terra.

Molta gent em deia que era una llàstima que no estudiàs o que no em fes frare o capellà, i jo no en feia cas perquè eren metes que em queien molt enfora. Fins que un dia, com sant Pau, vaig caure del cavall. Record que feia feina en el camp, on tens ambient i temps per a pensar, i de cop desaparegueren tots els camins, amb les seves pedres i obstacles, i només un romangué marcat: el sacerdoci. Era la primavera del 1956, l'any de la gran nevada, a punt de complir els vint anys. La neu ja s'havia fusa, però m'havia refrescat l'enteniment i, sobretot, la voluntat.

La meva decisió era ferma i fou molt ben acollida per tothom, i vaig posar fil a l'agulla. Aquell estiu hi va haver canvi de vicari: en Font fou substituït p'en Llorenç Galmés, amb qui vaig estudiar llatí i les assignatures de primer curs. Pel setembre em dugué al Seminari nou amb la seva moto Guzzi. Ho vaig aprovar tot: ingrés i primer, i també els cinc cursos de "solfeo" sense aixecar-me de la cadira, cosa que aprofità don Pep Sacanell per a fer qualche "chiste" dels seus.

Vaig començar a segon curs, amb al·lots molt més joves que jo, vestits amb bavarall. Els ensotanats (Sancho, Buades...) solíem seure al darrer banc. Record que devers

cinquè D. Pedro Amorós de grec, en referir-se a nosaltres, solia dir tot místic: "Estos señores con traje talar". I a força d'estudiar durant dos estius, vaig avançar un altre curs, esquivant les classes de llatí de quart, tan poc atraients com el professor. A partir de cinquè vaig ascendir a "modèlic".

En el Seminari només hi vaig estar un any com a intern, convivències incloses: pel setembre del 57 vaig fer oposicions al Col·legi de la Sapiència i vaig continuar els estudis com a "externo" (com figurava a la llista de D. Bartomeu Quetglas). D'aquell any de Seminari en guard molts de records mig esborrats, i no tots agradables. Com que en Jaume Sancho m'ha insistit que tregui a llum tot aquest bagatge experiencial, vos ne faré dos cèntims d'euro.

Puc dir que vaig entrar amb bon peu, amb fama de literat i de músic. Em feren professor de solfa, "gratis et amore", dels "balarrasas", alguns dels quals tenien orelles de cossi. Vaig col·laborar en alguns actes teatrals d'esplai, per exemple amb *"Don Próspero Rico"*, un duet cantat a mitges amb en Toni Picornell; més tard li vaig posar una lletra com a himne dels "balarrasas" (començava *"Somos los del grupo / de los retardados..."*, i acabava *"No tarda quien llega / aunque llegue tarde"*). També record que vaig engirgolar un diàleg inspirat en "Don Quijote" i en "Sancho Panza", que pel seu físic adient interpretaren en Guillem Miralles i en Pedro Salom, que era el més gras de la comunitat. Tot això em serví de pràctica de cara a posteriors creacions i adaptacions literàries, i sobretot de cara a la meva aportació al cantoral litúrgic de Mallorca.

Vaig tenir de superior D. Guillem Fiol, una gran persona amb qui em vaig dur molt bé, però em va caure molt tort quan em va dir que havia d'entregar les cartes obertes i que també m'obririen les que rebés. Que et diguin això quan ja tens vint anys i has fet una opció decisiva dins la teva vida, em va fer la sensació com si no es fiassin de tu i s'adjudicaven el dret a censurar-te les cartes, com si s'aplicàs al terreny privat la censura prèvia del franquisme imperant (o actualment altres normes restrictives de la llibertat d'expressió, com la controvertida llei de símbols, posem per cas).

De director espiritual vaig tenir D. Miquel Amer, i a la primera entrevista ja em va advertir que anàs alerta en anar de vacances, sobretot si em topava amb al·lotes conegudes, donant-me a entendre que havia de rompre amb les amistats d'abans perquè posava en perill la vocació. Com a conseqüència, les primeres vacances foren molt traumàtiques, fins que vaig superar els escrúpols i vaig recuperar la normalitat. Una altra advertència que em deixà amb els cabells drets fou que si havia tengut relacions d'amistat amb al·lotes anàs alerta, com a compensació, a no posar els ulls i tenir pensaments desordenats amb qualque jovenet agradós del Seminari. Amb aquesta, el Sr. Amer em va caure de l'ase, però no era més que un botó de mostra dels perills i bubotes que alguns formadors del Seminari veien per tot arreu. Crec que en Sigmund Freud hauria pogut fer una bona psicoanàlisi.

Però el trauma més espectacular tengué lloc durant les convivències d'estiu, i aquest pic vaig tenir per antagonista el rector D. Francesc Payeras. Era costum que cada

secció preparàs qualche actuació per alegrar les vetlades de convivència. Els "balarrasas" em demanaren si tenia qualche cosa que es pogués representar, i jo vaig pensar en "*La Clínica X*". Era una sarsueleta d'humor negre que jo havia entrunyellat i que havíem escenificat amb molt d'èxit a Capdepera. L'argument era molt senzill: un malalt arriba a una clínica a fer-se una revisió, i una plantilla de metges tiren junta i li fan tota casta de proves i experiments fins que l'han mort. Agafant peu d'un ventall de cançons que s'havien cantat i ballat a diferents festivals que havíem muntat, vaig engirgolar una paròdia amb les lletres modificades i adaptades a l'argument i als personatges, interpretats per una guarda de jovenots que ens rèiem del sant i de la festa, vestits amb bates blanques i imitant demanyotadament les jovenetes que cantaven i ballaven a les funcions originals.

Repartírem els papers i començàrem a assajar l'obra dins el menjador, acompanyats al piano p'en Joan Vidal de Santanyí. Un dels primers dies, mentre en Gaspar Aguiló cantava "*El Bayón*" ("*Tengo ganas de cortar algún riñón...*") s'obrí la porta i va entrar D. Pere Xamena. Pegà una mirada i se'n tornà. Al cap de cinc minuts compareix el rector Payeras dient: "Al·lots, això no pot anar! Jo, des des meu quarto he sentit aquestes melodies i tot són cançons profanes que parlen d'amor i coses d'aquestes, i això, dins un Seminari, de cap manera!" Jo li vaig dir que no totes les cançons eren amoroses, almanco amb les lletres que jo havia posat, i ell les volgué revisar. En Joan Vidal va anar tocant les melodies, i si ell coneixia la cançó deia: "No, aquesta no!" Una d'elles era el brindis de l'òpera "*Marina*" (originalment "*A beber, a beber y a apurar / las copas de licor / que el vino hará olvidar / las penas del amor*"), que jo havia traduït per "*A operar, a operar y a matar...*" Ell la va rebutjar per allò de "*las penas del amor*". Jo li vaig replicar que la meua lletra no parlava d'amor, però ell va insistir que la gent pensaria en la versió original. Com si els seminaristes coneguessin la cançó, i com si l'amor fos una paraula antievangèlica!

Només passaren per malla dues o tres cançons que ell no devia conèixer, però malgrat tot seguírem endavant, fetes les modificacions oportunes. Vaig haver de canviar quasi totes les lletres, i el temps era curt, però tots em feren costat i n'arribàrem a sortir. Record que hi havia, per exemple, una romança de "*Luisa Fernanda*": "*Ay mi morena, / morena clara, / ay mi morena, / no volveré a mirarla...*", que quedà convertida en: "*Ay mi abuela, / mi abuela amada...*" Una altra cançó deia en la versió original: "*Mi perrita pequinesa / esperaba en el portal / ay no, no, no! / ay sí, sí, sí! / un perrito con lunares / que la vino a enamorar...*", i la meua versió deia: "*No se asuste, caballero, / que lo vamos a operar. / Ay no, no, no! / Ay sí, sí, sí!...*", però així i tot va esser rebutjada i substituïda per una cançoneta infantil: "*Quisiera ser tan alto / como la luna / para ver los doctores / como actúan / Ay, ay! / Como actúan...*" La cantava en Guillem Miralles, que era el més alt de tot el Seminari.

Abans d'obrir el teló, se sentia una veu "en off" recitant uns versos de Rubén Darío: "*Margarita, está linda la mar, / y el viento / lleva esencia sutil de azahar / ... / Margarita, te voy a contar / un cuento...*" Vaig haver de treure defora na Margarita i en el seu lloc hi vaig posar "*El camello y la pulga*": "*Al que ostenta valimiento / cuando su poder es tal / que no influye en bien ni en mal, / le quiero contar un cuento...*" A més d'aquests versos, hi havia una versió de "*El burro flautista*", de n'Iriarte ("*... Los sabios doctores, / si muero,*

*dirán: / ¡Caramba! ¡Se ha muerto, / por casualidad!"), i algunes paròdies de rimes d'en Bécquer que s'hagueren de modificar ("*Volverán las obscuras golondrinas*", "*Cerraron sus ojos*"...)*

La representació fou tot un èxit, dins i fora del Seminari, perquè tot aquell maruell, com sol passar sovint, serví de propaganda gratuïta. Una partida de capellans me'n demanaren un exemplar, i vaig repartir, sense retorn, totes les còpies d'una i altra versió, de tal manera que no me'n queda cap i tot ho he hagut de reproduir de memòria, que a la meua edat ja fa estona que flaqueja. Per desgràcia, en aquell temps no hi havia fotocopiadores!

Una altra conseqüència, positiva, vengué de part del Col·legi de Ntra. Sra. De la Sapiència. A través de l'antic col·legial D. Pedro Amorós, d'Artà, conegut de la meua família, em proposaren la possibilitat d'entrar-hi. Santa idea! Estic convençut que, tal com s'havien posat les coses, no hagués surtat molt de temps dins el Seminari, i per tant ara no seria capellà. Record que el professor Garcias Palou va comentar en certa ocasió, a propòsit d'alguns al·lots molt vàlids i eixerits que havien hagut de deixar: "Han podat, però s'han equivocat de branques".

Pel mes de setembre de 1957 vaig fer oposicions, juntament amb un "balarrasa" batxiller que està secularitzat, en Guillem Ramis Moneny. Presidia el tribunal examinador en Manuel Bauçà, que aleshores era el rector i havia de començar el Convictori. El buit que deixava era tan gros que n'hi cabérem dos (i vagi l'acudit com homenatge a la bona memòria d'en Manuel). Com de costum, completaven el jurat els altres col·legials: Joan Trias, Miquel Mulet Coll, Lluç Morell, Biel Lliteras, Miquel Llompart, Jaume Santandreu i Joan Pla, de qui vaig prendre el relleu, com a caganiu, de les tasques de porter i campaner. Completava la llista de residents una peça clau en molts d'aspectes: el cuiner Guillem Bonet, de s'Alqueria Blanca.

Entre els requisits que senyalaven les Constitucions del Col·legi hi figuraven la pobresa i l'edat (devuit anys com a mínim). Per això no és estrany que hi hagués un bon contingent de vocacions tardanes: J. Trias, M. Mulet, J. Pla i els dos nous; més tard se n'hi afegiren d'altres: Jaume Tomàs, Sebastià Mesquida, Jaume Mas Verger, Pere Mascaró, etc., sense comptar-ne alguns d'esvortats per pressions del Seminari, com en Tomeu Català o en Miquel Oliver. A mi, més per sort que per desgràcia, no em tenien tan gelós. Quan duia devers un any de col·legial, un dia en Manuel Bauçà em va dir que el rector Payeras l'havia advertit: "Anau alerta an en Pere Orpí, eh? que està molt mundanisat, du tot un bagatge de cosa profana", com dient: "Que no vos pervertesqui sa comunitat".

Però dins la comunitat hi vaig encaixar molt bé. Llevat del de rector, que elegíem per votació secreta, vaig anar ocupant diferents càrrecs: cronista, bibliotecari, procurador, escolà, conciliari, degà... S'hi respirava ambient d'estudi i de creació literària: en Santandreu i jo compartíem les muses poètiques, en Pla s'inclinava pels guions radiofònics, en Tià Mesquida per les elucubracions filosòfiques... Amb aquestes curolles participàvem en els certàmens del Seminari i altres concursos. Com que no teníem cap

capellà de superior, procuràvem rendir al màxim, tant en l'estudi com en el comportament, a fi que ningú pogués dir que érem una guarda d'ovelles sense pastor. Allò no era una monarquia ni una dictadura, sinó una espècie de república democràtica.

Encara que el rector Payeras digués que els "balarrasas", amb l'obsessió d'avançar cursos, anàvem fluixos de llatí, vaig guanyar dues vegades el certamen de poesia llatina, i presentaren treballs en aquesta llengua altres vocacions tardanes (Benet Mas, Tià Mesquida...) També vaig concursar amb altres treballs: poesia en català (quatre vegades), anàlisi grega, l'obra literària de mossèn Alcover (publicat recentment, com tots sabeu i podeu fullejar, sota el títol "*Planter de paraules*")... Per aquells anys em vaig presentar un parell de pics als premis Ciutat de Palma, quedant finalista, fins que l'any 1967, essent ja capellà, el me varen concedir.

Vaig fer estada al Col·legi de la Sapiència per espai de vuit anys (el màxim que permetien les Constitucions). Quan vengué el bisbe D. Rafael Álvarez Lara, que havia estudiat a Comillas, D. Sebastià Garcies Palou, també comillès i antic sapientí, promogué una col·lecta entre els col·legials habituals per enviar un o dos becaris a Comillas, amb el vist-i-plau del bisbe i el recel del rector del Seminari (aleshores D. Pedro Sureda). Els elegits fórem dos "balarrasas": en Mesquida i un servidor. S'hi afegiren altres modèlics: Sancho i Salom, i l'any següent en Joan Darder.

L'experiència de Comillas va ser extraordinària, però no em vull allargar més ni abusar de la vostra paciència. Només vull recordar que en Sancho i jo, també a contragust del Seminari, vàrem esser ordenats a Artà pel setembre de 1966, un any abans que els condeixebles "modèlics". Jo som el més vell del curs i ja havia complit els trenta, però ben mirat vaig esser setmesó.

CONFIDENCIALITAT

MODÈLICS i modelicons és una revisteta privada i els escrits que conté no suposen mai manifestacions públiques dels seus autors: són tan sols comentaris espontanis, amistosos i confidencials entre amics i per a amics, sempre de caràcter privat.

Demanam, per tant, que se respecti aquest caràcter privat i confidencial.

Cronica

Sebastià Salom Mas

Crònica de la reunió de condeixebles dia 28 de desembre de 2013

Tal com estava programat ens reunírem a la parròquia de Sant Alonso Rodríguez a les 11h. Bé a les onze en punt només n'havien arribat tres, però a poc a poc arribaren els altres. Els presents arribàrem a ser 15: n'Amengual, en Bauzà, en Bennàssar, en Bestard, en Català, en Darder, en Fons, en Gual, en Moll, n'Orpí, en Parets, en Salom, en Sancho, en Tauler i n'Umbert

Els absents foren: en Fuster, en Nigorra i en Rossinyol, que qui sap si ens contemplaven des del cel; en Mateu i en Suñer perquè es troben respectivament a Perú i a Cuba; en Buades, en Perelló i en Pol, que estan malalts; i en Rosselló que tenia unes feines urgents.

En Joan Darder tenia preparada una taula amb bessons diversos i galletetes i amb algunes begudes. I així com arribàvem empatàvem la xerrada.

La primera cosa fou l'entrega que ens féu en Sancho del calendari 2014 dedicat als condeixebles que han passat uns anys de la seva vida en el Tercer Món.

El primer tema, el més preocupant, per la novetat i la gravetat, va ser l'accident de cotxe d'en Toni Perelló, ocorregut pocs dies abans. Encarregàrem a en Sancho que, si en Perelló quedava ingressat a la Clínica de Sant Joan de Déu per a la seva recuperació, ell, en Sancho, se'n cuidi d'organitzar les visites que li puguem fer els condeixebles i així poder alleugerir una mica la família d'en Toni.

Parlàrem també de la mort, ahir mateix, d'un cunyat d'en Miquel Nigorra, el marit de la seva germana major, na Montse.

I després, se coneix que ja tornam vells, perquè qualcú va fer notar que en lloc de parlar de pastoral, ara parlam sobretot de malalties i d'operacions. Alguns explicaren les seves recents operacions i altres, com en Moll i en Fons, parlaren de les seves pròximes, el primer de pròstata dia 3 de febrer i en Fons d'hèrnia inguinal per tercera vegada. N'Orpí va descongestionar la situació amb un acudit, quan va demanar a veure si a més d'operacions amb làsser (llegiu: La Ser), també n'hi havia amb La Cope.

A un moment donat en Parets interrompé la conversa dient: "si no parlam del papa, me'n vaig!". I parlàrem del papa. Entre molts de comentaris, tots ells favorables, un dels qui més va fer somriure el plató va ser el d'en Català, quan va afirmar que: "al menos aquest papa és una persona bastant normal".

A les 13h començarem a davallar per anar cadascú al seu cotxe i emprendre el camí cap al polígon de Son Castelló, al restaurant “Hom”, que el Projecte Home ha posat en marxa per ajudar a la reinserció laboral dels seus recuperats.

Ens oferiren un menú especial: una picada inicial molt variada, després un fiambre de carn molt gustosa, i finalment torrons, bombons i un bon cafetet. En Bennàssar va menjar una altra cosa sense sal. Per cert, quan el cambrer li va dur les postres, en Tomeu Català, que estava al seu costat, digué al cambrer: "que no en tens sense sal?" Quedàrem francament enllepolits i amb ganes de tornar-hi.

Mentrestant a la taula, durant el dinar, seguiren les converses. Com que la taula era llarguera, ja no ens sentíem tots a tots i es formaren com a dos o tres grups de converses. Es va parlar un poc de tot, algú digué “in quo totum continetur”. Uns altres criticaren (quin coratge!) na Botella, dient que qui no estigui content d’ella sempre té el recurs del telèfon de n’Esperança.

Aixís, i com que els capellans amb responsabilitats pastorals no podien allargar la tertúlia fins a posta de sol, ens acomiadàrem fins a la pròxima reunió que assenyalàrem, si Déu ho vol, per a dia 16 de juny a les 11h. a ca’n Toni Perelló. Evidentment és una data i un lloc sense confirmar, tot esperant que en Toni sigui en aquella data a ca seva i ens pugui rebre.

Sebastià Salom

Nota de l’Administració

(Assumpte euros... altra vegada)

A la reunió de dia 28 es varen recaptar per ajudar al manteniment de la revista la quantitat de tres-cents vint-i-cinc euros.

Entendre o comprendre

Antoni Bennasar

Ja fa molts d'anys que vaig tenir la sort de conèixer i tractar un home entranyable i amb una fe, nascuda fruit d'una conversió que trastocà la seva vida d'alt a baix.

Era un home amb poca cultura però que no se sentia gens impedit a l'hora de manifestar allò que sustentava la seva vida, i ho feia més amb gests que amb paraules.

Doncs, aquest home, de nom l'amon Vicens, un dia es topà amb una persona estrangera que l'interpellà amb la seva pròpia llengua. L'amon Vicens, que només havia après un poc de castellà, l'escometé així: "Yo no le entiendo pero le comprendo".

Que de vegades he reflexionat sobre el significat i diferències d'aquests mots! Dos verbs que vehiculen dues filosofies i dues actituds.

Durant la nostra joventut aprenguérem i entenguérem moltes coses. D'aquests coneixements se n'encarregaren les escoles que ens agombolaren durant tants d'anys. I gran era la nostra satisfacció quan, després d'una explicació acadèmica, ens podíem dir: "Sí, ara ja ho he entès".

Alguns d'aquells coneixements, aconseguits per l'esforç i la pedagogia dels que foren els nostres mestres i gràcies a la nostra capacitat intel·lectual, foren compresos en etapes més tardanes. D'altres quedaren en purs coneixements.

Quina, crec jo, que podria ser la diferència entre entendre i comprendre?

Entendre és una abstracció. Suposa captar aquells aspectes de la realitat que ens són còmodes, aquells que no desperten dubtes. Els que tenim ben domesticats i, per tant, mai no ens transformen, però ens permeten viure sense ensurts.

Són coneixements adquirits utilitzant únicament una part de les nostres capacitats. De la mateixa manera que, per exemple, quan miram, només captam una part de la llum que ens arriba, i si escoltam ho feim seleccionant aquells sons que ens són útils en aquell moment, etc. La percepció és eminentment selectiva.

Els psicòlegs anomenen "món fenomènic" a aquell tros de realitat que el nostre "jo" és capaç de percebre. Mai no captam tota la complexitat real perquè no la podríem suportar. La naturalesa humana és sàvia i disposa del que anomenam "mecanismes de defensa" per auto-protegir-se.

Quan la por és molt intensa, els mecanismes treballen tant que la realitat pot aparèixer distorsionada, que és quan es cau en una neurosi.

La naturalesa vetla perquè no correm aquests riscos, però això té un preu alt. Molt alt, ja que mai no arribam a comprendre el que passa, o el que ens passa. Tan sols ho entenem.

Amb aquests coneixements esdevenim persones incompletes, amb forats dins la nostra estructura personal, a causa de la por que tenim a descobrir aspectes problemàtics que ens farien canviar de direcció i podrien commoure unes estructures que consideram inamovibles.

No és, per ventura, això el que li està passant a la nostra església? No està imbuïda per un temor a perdre l'estabilitat que l'ha caracteritzada durant tants de segles? I no és veritat també, sortosament, que en aquests moments començam a tenir un sentiment d'esperança en veure que el papa Francesc dona mostres de no tenir por de perdre aquesta improductiva "estabilitat"?

Bé, entrem ara a la segona part de la dualitat, intentant acostar-nos al verb "comprendre": una capacitat enfocada cap a les coses en totes llurs dimensions i des de totes les pròpies facultats. Mobilitza tots els ressorts de la persona. No té por a descobrir aspectes conflictius que el puguin desequilibrar. La persona que comprèn es deixa posseir per la realitat.

Si miram la nostra vida amb atenció, hi trobarem experiències merament intel·lectuals i d'altres comprensives (riques emotivament).

Jo des de petit, per exemple, entenia aquella sentència evangèlica que afirma que es poden guanyar grans riqueses i perdre l'ànima. Sí, certament l'entenia, però és ara quan la començ a comprendre. La comprend a mida que vaig perdent aquelles facultats tan pròpies de la joventut: rapidesa de reflexes, memòria a curt i llarg termini, agilitat física, etc. Entre totes aquestes pèrdues, me n'adon que n'hi ha una que no s'ha perdut i comprend que és més valuosa que totes elles. Em queda l'ànima. L'edat no li afecta, com el bon vi que millora amb el temps.

També podia entendre els meus esments a dur a terme algunes accions que es distanciaven del que s'esperava de mi, però ara comprend la seva nimietat i ridiquesa quan pel carrer contempl gent sostenint un vas de plàstic i esperant que algun vianant el vegi i se n'apiadi donant-li alguns esquifits cèntims. Quantes vergonyes haurà hagut de passar davant la necessitat d'haver de suplicar aquestes ajudes, dins una societat tan injusta que crea i fomenta aquestes diferències.

També entenia i planyia la mala sort d'una persona que perdia la feina, però ara comprend la tragèdia que suposa per un pare, en arribar a casa, no poder oferir res als seus fills per calmar-los la fam.

I entenia, com no, que els polítics es podien corrompre utilitzant en benefici propi la confiança que el poble els oferia, però ara comprend i rebuig la barra i la insensibilitat d'un col·lectiu que, mentre 6 milions de persones no troben treball per guanyar-se el sustent, ells s'estan omplint les butxaques amb els doblers públics.

Sí, jo crec que el gran problema de la nostra societat és que s'entenen moltes coses, però se'n comprenen poques. L'entendre no arriba a l'ànima. Gasta tota l'energia amb anàlisis i més anàlisis que no mouen el cor. Però, en el fons, comprenc que molta gent prefereixi només entendre.

Gràcies, Vicens, que amb la teva docta ignorància, m'ensenyares el que, amb tots els anys que vaig passar en la Universitat, no vaig aconseguir aprendre.

M'agradaria poder retocar la teva expressió castellana i poder dir: "Ahora lo entiendo y también lo comprendo".

3 ... PUNTS ESCAPATS

Joan Parets i Serra

Després d'haver llegit, de cap a peus, el darrer número de Modèlics i modelicons, 33 (octubre 2013) 72 pàgines, he observat uns punts escapats que voldria compartir i així completar la història de l'IAJS, Caenaculum Christus Dominus, fins arribar a les reunions de capellans dels Primers Dimarts a Son Rapinya (Gràcies, tio Paco), Seminari Nou, Residència de Sant Pere i Seminari Vell que va historiar Mn. Manuel Bauçà Ochogavia a la revista Comunicació (Revista del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca, número 81-82).

1 ...

Seria l'any 1966, quan un dia D. Joan Soler, superior del Seminari, em cridà al seu despatx i em digué:

- Qui t'ha convidat i qui organitza unes jornades per a capellans joves i teòlegs a la Colònia de Sant Pere d'Artà?

- Jo li vaig dir que no li diria, ja que vostè sempre m'ha dit que som una vallanera, que ho sabia tot i que me n'acollonava de tot.

Ell, tot enfadat, em digué:

- Ara mateix pots partir cap a ca teva.

Jo li vaig contestar:

- Ara mateix pots cridar el meu germà Miquel, era condeixeble d'en Soler, i jo partesc cap a Santa Maria del Camí.

Havia organitzat dites jornades, empès per un grup de capellans joves i teòlegs, Mn. Mateu Galmés i Galmés al seu Centre de Colònies a Artà.

(D. Mateu, juntament amb D. Sebastià Arrom, D. Jaume Bonet, D. Bartomeu Munar... eren coneguts com a capellans que tenien "Mal de pedra")

Tornem a les jornades. Les va dirigir D. Miquel Moncañas, crec que condeixeble de D. Mateu, encara no era bisbe i era Director de Can Tàpara. M'ensum que en aquells anys no serien molt bones les relacions de Mn. Pere Sureda i Mn. Miquel Moncañas. Crec que el tema fou "Poble de Déu".

El qui m'havia convidat fou, si mal no record, en Joan Caldentey Barceló de Petra.

2 ...

Què férem els que quedàrem a Mallorca a finals de la dècada dels 60 i principis dels 70?

Els savis partiren a estudiar a Salamanca, Roma, Alemanya, Bèlgica, Barcelona ..., i uns altres, seguint l'IAJS, a Perú i Burundi. "Ses xapetes" i "Explendoribus" amb sos neons encesos (com ens deia D. Guiem Payeras) seguïrem a Mallorca. Intentàrem connectar amb la "puta línia" d'obertura de Barcelona. Pensau que hi teníem ambaixadors que hi

estudiaven i feien pastoral parroquial. Coneguérem els "sants pares catalans": Mn. Balle, xef de pastoral, el P. Genís Samper, escoltisme i joventut, Mn. Albert Tauler, música ... i Mn. Totosaus, pastoral, que molts anys va dirigir "Quaderns de Pastoral" i encara dirigeix "El Pregó eclesial d'informació i opinió".

Seria en aquesta dècada que en Bartomeu Bennàssar i en Carmel Bonnín ens convidaven a unes altres jornades, però aquesta vegada a Santa Llúcia de Mancor de la Vall. Ho record bé perquè allà mateix em vaig subscriure a la revista "Quaderns de Pastoral", que es va publicar fins a l'any 2008 (per espai de quaranta anys).

Allà vaig obrir els ulls al món polític, sindical, nacionalista, llengua, cultura, diòcesi, petites comunitats, moviments, trobades de països catalans, Bíblia, música, catequesi, litúrgia, escoltisme ...

3 ...

Si anàvem a Andorra era no solament per veure "destape" sinó per veure i comprar llibres que aquí no arribaven. Vaig comprar la primera edició de la Bíblia Catalana dels monjos de Montserrat, editada a Andorra, i també llibres, més que prohibits, de Gori Mir Mayol "Del Regionalisme al Nacionalisme" (1975), signat amb el pseudònim Anselm Lull, en la primera edició, també feta a Andorra.

Crec que ens tenien ben controlats. Estant a Bunyola, vaig tenir una denúncia per esser subscriptor dels llibrets de butxaca de la col·lecció ZZ, editats per la HOAC.

Ens ajudaren a arribar als primers dimarts en Pep Estelrich, en Llorenç Tous, en Tomeu Bennàssar, en Carmel Bonnín, en Guiem Miralles ... amb reunions i més reunions i així anàrem fent.

RECORDANÇA

A tots aquells que hàgiu d'escriure per a qualsevol dels tres números anuals de la revista us recordam que les dates finals de recollida de tot el material són sempre les següents:

- Pel número de Gener: Abans que canti la Sibil·la, el Nadal anterior.
- Pel número de Maig: Abans de la processó de l'Encontre o el *frit de Pasco*. (o, com a màxima tardança, abans del Salpàs).
- Pel número d'Octubre: Per la Mare de Déu dels missatges (8 de setembre).

Per favor, no us faceu esperar, que llavors a en Biel el fèim anar a tope i qualsevol dia - Déu no ho vulgui - ens tirarà els trastos pel cap.

Jo ja en pas pena perquè motius n'hi sobren. No afegiem a n'es banyat !

J. S.

DUES ETAPES DE SERVEI AL CONJUNT DE LA DIÒCESI

Rafel Umbert Sureda

No crec que el que pugui contar respecte a dues etapes de la meua vida ministerial al servei del conjunt de la Diòcesi pugui interessar a molta gent, però, així i tot m'atreviré a fer-ho des del gran respecte que em mereixen els bisbes i les persones amb qui vaig tenir el privilegi de col·laborar.

I és que quan un frega els 70 té normalment la tendència i tot el dret a mirar més cap enrere i aferrar-se més als records de la seva història personal que no a fer projectes engrescadors de futur. La imaginació i les forces ja flaquegen i un no està per aventures. El que s'havia de fer ben segur que ja s'ha fet o ja no es farà mai. No obstant, un segueix volent ésser útil i, en el meu cas, la intenció es arribar a la jubilació havent exprimit les meves pobres forces i capacitats posant-les al servei del Senyor i la seva Església. Aquests sentiments i desigs normalment es barallen amb la peresa, ja que és un fet que tot el que un ha de fer li costa molt més, especialment quan es tracta de prendre decisions importants, agosarades o que tenen relació en el camp de la pastoral amb infants o joves.

Una vegada que he acabat el meu període de servei diocesà, que -no ho dubti ningú- és sempre una alliberació, he iniciat el que jo anomeno la darrera etapa del meu servei ministerial. En el meu cas, es tracta de servir tres parròquies que estan cridades a conformar una Unitat Pastoral dins un mateix municipi. El repte comporta moltes dificultats pel fet d'haver d'atendre comunitats diverses amb centres d'interès i problemàtiques diferenciades. No és el mateix una parròquia de caire més rural com pot ser Santa Margalida que una altra que és totalment turística, com és Can Picafort o una altra que és residència d'estiu i caps de setmana, com és Son Serra de Marina. Tot plegat ofereix una diversitat que amb el temps pot ser enriquidora si ho sabem integrar com pertoca. Aquest és doncs, el meu desafiament. Amb l'ajuda valuosa d'altres companys preveres i d'un diaca permanent intentarem posar les nostres forces i sabers al servei d'aquest projecte: seguir fent present Jesús a aquestes comunitats des de les nostres pobreses i limitacions i amb l'objectiu d'unir forces a fi de fer més eficaç la tasca pastoral..

Però, no era aquest el tema que jo volia tractar. Més bé voldria compartir els meus sentiments referits a les etapes de servei diocesà que he prestat en dues ocasions ben diferents: del mes de juny de l'any 1989 al mateix mes de l'any 1995 (el sis anys que durava la lloga) com a Vicari Episcopal de la IV Zona de Mallorca amb el Bisbe Teodor i des del mes de juny de 2005 al mes de setembre de 2013 com Vicari General per al Territori amb el bisbe Jesús. Sis anys per una part i vuit anys i tres mesos per l'altra.

La primera etapa la vaig començar essent rector d'Artà i Sa Colònia responsabilitat que havia de fer compatible amb la de Vicari Episcopal. Foren uns anys de descobrir la realitat diocesana, especialment en el que es referia a la part de Llevant. Joan Bauçà fou el meu antecessor i, com és lògic, em deixà el llistó molt alt. La meua immersió dins les

tasques diocesanes em va costar bastant sobre tot el primer any. Després vaig passar a viure a Son Carrió amb la meva mare i al cap d'un any, degut a la jubilació de Mn. Gabriel Frontera, vaig ésser Administrador Parroquial del meu poble. Fou per a mi un retrobament amb la meva gent, els meus amics d'infantesa i amb la meva família que tenia una mica oblidada. No puc deixar de recordar els meus companys de Vicaria: +Bartomeu March, (substituït per Joan Darder), Miquel Gual, (Joan Servera T.), Mn. Bartomeu Fons (Bartomeu Suau Mayol) i també el Vicari General Mn. Joan Bestard i l'estimat Secretari del Consell Episcopal, +Joan Planas (Joan Trias). Servo uns records entranyables de tots i cada un d'ells amb qui fou un goig poder treballar i compartir visions i parers diversos. Però, concretament em captivà la personalitat, la veterania i la seguretat del Bisbe Teodor. D'ell i dels meus companys vaig aprendre moltes coses, p.e. gestionar els conflictes amb serenor i objectivitat, encara que D. Teodor a vegades s'alterava puntualment. Record la impressió que em causà administrar la Confirmació per primera vegada. Crec que fou a Santanyí, parròquia a la que seria destinat uns anys després.

Vaig acompanyar D. Teodor en les visites pastorals i vaig viure amb ell tants "xiscarrilos" que encara avui em fan aflorar un somriure. Record que a una petita parròquia de Migjorn, el Rector que ja era persona major i que ja gaudeix de l'amor del Pare, va reunir el Consell Parroquial i abans de presentar els seus membres al Bisbe, li enflocà aquesta: "Sr. Bisbe, tranquil, en aquest Consell i en aquest poble tots són del PP". Ningú va obrir boca, però D. Teodor i jo ens intercanviarem una mirada que valia per un llarg i sucós comentari. I en aquest mateix lloc entre molts presents li regalaren una enorme sobrassada. Era naturalment, com pertocava, "es bisbe".

Aleshores, D. Teodor, tenia una sèrie de fronts oberts que el preocupaven enormement. Un d'ells era l'herència d'Estepona. No explicaré la problemàtica que tothom sap. Però sí vull que consti que el féu sofrir molt i crec que hi deixà bona part de la seva salut. D'una altra lluita personal en vaig ser testimoni en diverses ocasions. Tantes vegades feia el propòsit de deixar de fumar, però no ho acabava d'aconseguir. En algunes ocasions anant en el cotxe de visita a alguna parròquia pegava cop damunt la part davantera del cotxe i deia: "a partir d'ara ja no en fumaré d'altre". El bon propòsit no li durava massa temps.

Foren sis anys entranyables. Mai podré oblidar aquelles trobades d'un parell de dies en què revisàvem el curs i programàvem el curs vinent. Eren dies de feina i convivència molt agradables que contribuïen molt a reforçar l'equip episcopal.

Mai m'haguera imaginat que 10 anys després el Bisbe Jesús em proposàs ésser Vicari General. Em semblava que això ja eren figues d'altre sostre. I record que em vaig posar un poc nerviós. Però, després de explicar-me els seus plans (dos Vicaris Generals: Cúria i Territori) vaig allargar el coll i vaig acceptar.

Han estat 8 anys i 3 mesos ben contats tot i que el darrer any ha estat més bé de transició degut a vinguda del nou bisbe, D. Javier Salinas. Com podria resumir la meva visió d'aquesta segona llarga etapa?

Molts aspectes segur que coincideixen amb l'etapa anterior.

Del Bisbe Jesús vull remarcar la seva dedicació i la seva delicadesa. També el fet de recolzar-se amb més força en el seu equip. Imagin que era així pel seu caràcter i també per la novetat d'estrenar-se com a bisbe residencial. Entenia que no es podien prendre decisions de forma precipitada i sempre volia deixar temps per pensar i consultar les

persones o instàncies adients. Volia saber en concret el parer del seu equip i únicament després prenia ell la decisió que s'havia consensuat.

Durant aquests anys sempre em vaig sentir recolzat i acompanyat per D. Jesús. Devora ell vaig aprendre moltes coses.

Potser les grans tasques, vivències o desafiaments que he tingut durant aquest període podrien resumir-se d'aquesta manera:

- Ha estat la gran oportunitat per a conèixer de prop preveres i religiosos amb càrrec pastoral i diaques permanents. He intentat, des de les meves innumerables limitacions, acompanyar-los en la seva tasca en un temps difícil i complex. Som conscient de la gran dificultat que suposava i suposa conjugar el servei a les moltes parròquies de la nostra Mallorca amb el respecte pel prevere que, per molts motius (l'edat, la salut...) no es trobava amb forces per a córrer d'una parròquia a l'altra. Potser aquesta ha estat la gran dificultat. S'ha volgut encetar un nou camí amb les Unitats de Pastoral, però tampoc s'ha arribat a aconseguir la seva efectivitat degut a la reacció de la nostra gent dels nostres pobles davant la por de perdre identitat, drets i serveis. Ben segur que el nou equip haurà de destriar nous camins per tal d'atendre aquestes necessitats.

- He tingut a la vegada l'ocasió de conèixer les comunitats parroquials i les tasques exemplars que estan desenvolupant. La veritat és que hi ha molts cristians en torn de les nostres parròquies que, d'una forma entregada i sense fer renou, ofereixen el seu servei generós. He pogut comprovar, acompanyant el Bisbe en les Visites pastorals, la quantitat immensa de gent que treballa en tants camps parroquials i que fa possible el servei de la Caritat, la Litúrgia, la Catequesi, la cura del Temple, l'Administració patrimonial i econòmica, etc. He redactat les actes de les Visites Pastorals realitzades a 9 arxiprestats. Únicament perquè en quedi constància aquí teniu les dates d'aquestes 9 Visites. Quedaren sense realitzar-se les de Llevant, Ponent i Nord:

Miramar – Vall de Sóller: de 15 gener a 15 de febrer de 2009

Palma 1: de 18 de febrer a 29 de març de 2009

Palma 2: de 10 de gener a 18 de febrer de 2010

Migjorn: de 20 de febrer a 27 de març de 2010

Palma 3: de 8 de gener a 13 de febrer de 2011

Lluc Raiguer: de 6 de març a 10 d'abril de 2011

Palma 4: de 7 de gener a 5 de febrer de 2012

Es Pla: de 11 de febrer a 25 de març de 2012.

Podeu comptar que aquesta ha estat una de les experiències més enriquidores per a mi en aquesta etapa.

- Sens dubte, la dificultat més important a la que s'ha d'enfrontar un equip de govern és la dels nomenaments. No és fàcil endevinar ni el lloc més adient per a la manera de ser de cada prevere ni les seves apetències personals. En aquest àmbit sorgeixen els conflictes i les incomprensions. Malgrat tots els intents per portar-ho a terme el millor possible, mai s'aconsegueix del tot. Sempre hi ha lloc per les interpretacions de tota casta i els greuges comparatius. Així doncs, en aquest camp mai es podrà tenir tothom content. Com a humans que som, la nostra disponibilitat a vegades flaqueja.

- Per ésser la Vicaria General el penúltim recurs per aconseguir permisos i excepcions, especialment en l'administració de sagraments, m'he vist obligat en moltes ocasions a haver de "torear" casos difícils. A ningú li agrada haver de donar un "no" a una petició que no es conformava amb la normativa diocesana. Però en moltes ocasions no es podia dir altra cosa. Tot per recolzar els rectors que volien seguir les Orientacions Sagramentals i no es podien enfrontar tan directament a les famílies.

- Una altra de les dificultats experimentades sobretot aquests darrers temps ha estat, davant la minva de preveres, haver d'organitzar substitucions per a les celebracions de misses. Hi ha hagut moments de moltes dificultats per a trobar preveres que poguessin desplaçar-se per anar a celebrar. Així mateix, he trobat molts preveres que han mostrat un grau de disponibilitat que a mi certament m'ha edificat. Aquest també serà un desafiament per al nou equip. Caldrà racionalitzar molt més encara els horaris de missa i s'haurà d'evitar que, en quant el nombre de preveres, Ciutat pugui aparèixer com a privilegiada en front de la Part Forana. En aquest sentit queda molt camí per córrer.

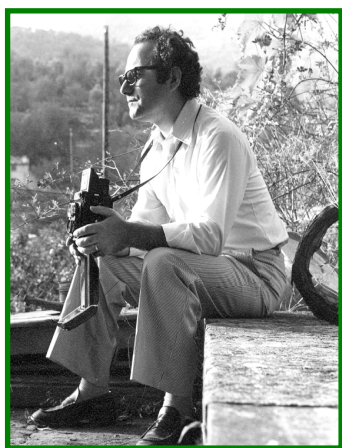
- Per a mi ha estat un privilegi poder ajudar el Bisbe en l'administració del sagrament de la Confirmació. En aquesta darrera etapa he administrat la Confirmació en 66 ocasions. Trobar-me amb grups de joves que havien realitzat un llarg procés de preparació i que vivien amb molta consciència i il·lusió aquest esdeveniment era sempre per a mi una revitalització de la meua vocació de prevere. És veritat que segurament molts no seguiran amb els seus compromisos, però mai podem dubtar que el Senyor fa la seva feina i confiam en Ell.

Segurament podria contar altres coses, però crec que ja vos he donat prou la "tabarra". Deixem-ho aquí.

Aquesta experiència de 14 anys llargs de servei a la Diòcesis m'ha ajudat a estimar i comprendre més els meus Bisbes, conèixer un poc més i poder acompanyar els meus germans preveres i patir amb ells, fer-me una idea aproximada de la gran realitat d'acció pastoral que desenvolupen els cristians de les nostres parròquies i l'esforç constant i callat de tants preveres que es senten i exerceixen la seva vocació de pastors.

I naturalment no puc acabar sense demanar disculpes per les meves mancances i incapacitats. Estic segur que podré comptar sempre amb la comprensió de tots.

Domingo Mateu ENTREVISTA A

Joan Salas

L'EXCEL·LÈNCIA PROFESSIONAL I LA BONHOMIA EN LA DIRECCIÓ D'EMPRESES TURÍSTIQUES

Joan Salas Santandreu. Manacor, 1942. Llicenciat en Teologia i Tècnic en Empreses i Activitats Turístiques. Des de 1953 i fins el 1966 estudiant i condeixeble al Seminari de Mallorca. El 19 de juny de 1966, als 23 anys, és ordenat de prevere. Abans d'iniciar l'exercici ministerial, en el mes d'octubre de 1966, es enviat a Madrid per ampliar la formació eclesiàstica. Durant dos anys cursa i obtén, en la Universitat Pontifícia Comillas, la llicenciatura en Teologia. En el mes d'octubre de 1968 s'incorpora, com a vicari, a la Parròquia de Sant Joan Baptista de Muro on hi presta serveis fins el juliol de 1969. A l'octubre d'aquest mateix any es trasllada a Manacor per exercir de vicari a la Parròquia de Nostra Senyora dels Dolors. El 1971, en un intent d'implicació personal en la defensa dels drets laborals dels treballadors d'hoteleria, accepta la primera feina en un hotel de Cales de Mallorca. L'any següent és contractat a un hotel de s'Illot. Mentre hi treballa, decideix de renunciar al servei de la Parròquia dels Dolors de Manacor i de demanar la secularització. Poc després es trasllada a Palmanova per fer feina a l'hotel Morocco on hi treballava aleshores Carmel Bonnín. El desembre de 1972 es casa amb Antònia Cantarellas. En la nova situació familiar, els dos comparteixen la responsabilitat de surar i educar tres fills mentre Joan és destinat per diverses companyies a diferents hotels primer de Mallorca, després d'Eivissa i finalment al Galatzó i al Camp de Mar de Mallorca, exercint en aquests dos últims el càrrec de director gerent. Ara, assolida la jubilació el 2009, cabdella amb la família el fil dels dies septuagenaris ocupant la placidesa casolana amb la dolça fruïció dels seus cinc néts i amb el conreu gratificant dels seus hobbys preferits de sempre: l'hort de Muro, la barca de Cala Millor i el plaer de la lectura.

El sol radiant del primer dimecres de desembre fon, amorosívol, el rou congelat de les voreres del camí que ens porta a Muro. Hem elegit per a l'entrevista el silenci encambrat dins l'acollidora casa de Muro, que roman inhabitada la major part de l'any, però que la curosa previsió de n'Antònia, la dona d'en Joan, la mantén enllestida i sempre a punt per a la trobada festiva de les freqüents celebracions familiars i amicals. El racó elegit de la casa, còmode i amatent, ens facilita la conversa plaent i distesa que volíem.

En Joan al·ludeix d'entrada a la seva condició zodiacal d'Escorpi sota la influència de la qual assegura que s'ha anat modelant la seva personalitat. Aquesta coincideix, en efecte, amb bona part dels trets característics que s'atribueixen als nascuts sota aquest signe. Joan és sobretot un excel·lent amic dels qui mereixen el seu respecte, amant apassionat de la llibertat, íntegrament lleial, sincer sense fissures, de pensament intel·ligent i sòlid, amb episodis esporàdics i inesperats de fermes posicions crítiques, reconduïdes de seguida a dialogants raonaments. Li escau que l'element dels escorpins sigui l'aigua, expert pescador com és i persistent enamorat de la mar.

Al marge de les suposades influències astrals, els vells amics d'en Joan sabem a bastament de les seves veritables i paleses bondats perquè hem pogut gaudir-les amb delitosa complaença en les nombroses trobades fetes en el cau construït expressament per als amics a ca seva de Cala Millor, vora la calmosa quietud de la piscina, on es fa bella, emmirallant-se presumida, l'ombra elegant del puig de na Penyal, i amb l'horitzó marí a tocar de mans gronxant-se suaument sobre les ones, entre la lleugeresa diàfana del blau del cel i la fondària encisadora del blau del mar. Aquí només l'amistat ens hi ha estat servida amb més bon gust i finor que els millors raors pescats d'en Joan i fregits en son punt òptim per la perfecció culinària de la nostra benvolguda Antònia.

1. Explica'ns breument per començar, ¿com i per què, essent vicari de la parròquia dels Dolors, decideixes incorporar-te a les tasques de servei de l'hoteleria?

Inicialment van ser motius socials i sindicals allò que m'impulsà a cercar la primera feina a un hotel de Cales de Mallorca. M'hi vaig incorporar el darrer any que estava a Manacor. Aquí vaig trobar-me amb l'actuació escandalosa de certs directors i propietaris. Molts contractats que feien seguits els tres torns de servei, berenar, dinar i sopar, una barbaritat d'hores, sense estar assegurats. Quan havien d'anar al metge els deixaven la cartilla de l'únic treballador que tenien d'alta a la Seguretat Social. Fou llavors que s'iniciaren els moviments sindicalistes i de defensa dels drets del treballador. Curiosament vaig anar a Cales de Mallorca per recomanació d'un "excursillista". Ben aviat vaig donar-me compte que la religió ocupava un lloc i, sense cap connexió, drets humans i explotació n'ocupaven un altre. Val a dir que aquesta situació era vista en aquell temps com a normal, no venia de nou.

Poc després, vaig passar a un hotel de s'Illot. M'hi vaig trobar pitjor: personalment, molt bé; ara, laboralment molt malament. Aquí vaig tenir els primers contactes amb la qui seria la meua dona. Finalment, vaig decidir de renunciar a la parròquia dels Dolors i sol·licitar la sortida del ministeri. A la parròquia hi vaig deixar com a vicaris n'Andreu Genovart i en Pep Caldentey.

2. A partir de la plena incorporació al treball d'hostaleria, fes un breu recorregut pels diferents llocs de feina i càrrecs exercits.

De l'anterior contractació a l'hotel de s'Illot vaig passar a Palmanova a l'Hotel Morocco, on hi vaig trobar fent feina l'amic Carmel Bonnín. D'aquí, per influència d'un antic conegut, en Gabriel Tomàs Marimón, vaig ser contractat per una companyia molt gran, Iberotel, la qual, havent conegut la meua manera d'actuar i considerant-la bona i

adequada, m'envià com a cap de recepció a un hotel de quatre estrelles que inauguraven a La Mola de Formentera. Hi vaig estar amb la meua dona i el primer fill durant dos anys. En l'exercici de la funció encomanada procurava sempre fomentar la bona relació no només amb els clients de l'hotel, sinó amb el personal de servei i amb l'equip de direcció. Vaig anar coneixent gent que ha arribat a ser molt important en el món de l'hoteleria.

De Formentera, vaig passar a l'hotel Galatzó de Peguera, tot just inaugurat. Hi vaig exercir de subdirector durant tres anys. De bell nou, Iberotel em va oferir el càrrec de director de l'Hotel Flamenco de Cala Millor. Durant 10 anys, de 1976 a 1986, vaig fer-me càrrec de la direcció d'aquest hotel de quatre estrelles. Al final d'aquest període, l'empresari Miquel Ramis instaurava la companyia Grupotel amb l'oferta conjunta de 16 hotels, establerts la majoria a Mallorca, però també a Menorca i a Eivissa. Miquel Ramis em va venir a cercar per donar-me el càrrec de cap d'explotació de la companyia. Tot va anar molt bé en l'exercici d'aquest càrrec; teníem els nostres habituals problemes i diferències, però sempre es resolien de manera favorable.

Hi ha hagut un fet constant en el meu llarg i variat itinerari laboral: sempre, a cada lloc de feina, hi he deixat amics. De la meua estada al Galatzó hotel, conservava l'amistat congriada amb els propietaris, uns accionistes alemanys. El tercer any que treballava amb el Grupotel, vaig ser molt ben considerat professionalment, els propietaris del Galatzó em comunicaren que l'establiment es trobava en una greu situació que calia redreçar urgentment: tenia elevades pèrdues econòmiques, greus problemes amb el personal de servei i amb els nombrosos sindicalistes alliberats. Me proposaren de ser-ne el director gerent i copropietari, amb totes les facultats per poder fer i desfer a conveniència per tal de tornar a fer viable l'empresa. Acceptada l'oferta, el primer any "just-just" ens en vàrem sortir; però a partir del segon i fins a l'any 2000, en què me'n vaig anar, els guanys varen ser constants. De 1990 al 2000 resultaren uns anys molt bons i de beneficis espectaculars. L'hotel es va vendre a uns nous propietaris amb els quals no m'hi vaig entendre. Una de les clàusules del contracte establia que, en cas de rescissió, em corresponia un any d'indemnització amb la

quantitat resultant de la mitjana dels beneficis dels tres últims anys. S'hi varen negar i, després de denunciar-los i de posar el cas en mans de la justícia, acceptaren de donar-me la indemnització convinguda.

Lliure del lligam amb el Galatzó, en Miquel Ramis em va cridar altra vegada per oferir-me el càrrec de responsable de recursos humans. Grupotel ja tenia aleshores 34 hotels. Em vaig fer càrrec de muntar tot aquest complicat “tinglado”. He de dir – ho he sabut per altres – que els propietaris de Grupotel qualificaven molt satisfactòriament la meua feina. De fet, va ser per iniciativa meua que s’implantaren els menús, que es van unificar criteris respecte del personal, de les agències de viatge i, amb el consens unànim de tothom, acordarem altres mesures de millora per donar l’estructura més adequada a la companyia. Moltes de les persones que vaig poder col·locar durant aquest període em manifesten encara el seu agraïment.

Grupotel havia d’inaugurar dos hotels més a Eivissa i, havent sorgit un greu conflicte, em demanaren d’anar-hi per intentar resoldre el problema. Va ser inevitable efectuar canvis radicals en la direcció i en determinat personal: però al cap de dos o tres anys, aconseguírem que tornàs la normalitat i el bon funcionament.

Finalment, vaig demanar de tornar a Mallorca per exercir el darrer càrrec abans de jubilar-me: per no haver-hi ningú a la companyia que sabés anglès, m’enviaren a mi de director a l’Hotel Camp de Mar, on s’acabava de fer un canvi de propietaris passant d’un grup hotelier alemany a un grup anglès. Em va tocar, d’entrada, tornar a aixecar l’empresa.

3. Ens consta que, mentre eres director, l’hotel Camp de Mar fou guardonat durant algunes temporades en reconeixement a la bona gestió i a l’excel·lent acollida dels clients, ¿quins diplomes aconseguíreu i quins mèrits s’havien d’acreditar per aconseguir-los?

El segon any que vaig esser al Camp de Mar, ja ens varen guardonar amb la medalla d’or al millor hotel de Thomson Gold, per raó de l’excel·lència en el tracte del client, per la qualitat del menjar i pel grau de satisfacció dels allotjats. I el Camp de Mar va aconseguir cada any, fins a la meua jubilació, la concessió de la medalla d’or de Thomson Gold. En realitat, et puc dir que vaig tenir especial cura a dedicar-me plenament al personal. Servíem un bon menjar perquè comptàvem amb un cuiner excel·lent. Procurava anar sovint a la cuina i sempre donava coratge als treballadors. El vespre, quan obrien el menjador per sopar, jo esperava a l’entrada els clients per saludar-los i anava després, de taula en taula, per saber la seva opinió sobre el que consideraven bo i allò que no els agradava.

El còctel de benvinguda, organitzat per rebre amablement els clients que iniciaven l’estada a l’hotel, tenia una molt bona acceptació. Jo me presentava com si fos un desconegut. M’avançava a anunciar-los el que els oferiria l’hotel i remarcava que sempre estaria a la seva disposició: que escoltaria qualsevol queixa o proposta de millora del servei. De la mateixa manera, el darrer dia d’estada, en un agraït acte de comiat, els desitjava un feliç retorn a casa seva. Aquest era el moment en què rebien el qüestionari d’avaluació del servei de l’hotel, a partir del qual s’elegia l’establiment mereixedor de la medalla d’or. Amb clau de bon humor, els comentava els principals apartats. Ens hem esforçat a oferir-vos la millor qualitat en el menjar. En el qüestionari, posau “excel·lent” en el lloc que correspon. Quant a les habitacions, recordau que es milloraran amb les reformes previstes. A mi m’heu de puntuar bé, perquè quan torneu aquí, heu de trobar el mateix director. En l’apartat d’avaluació dels guies, posau també “excel·lent”, que si no obtenen bona puntuació, els enviaran a Madagascar. Això els feia molt gràcia i de rebot ens ajudava a obtenir la més alta puntuació en les respostes del qüestionari. Com a final de comiat, els solia dir: keep health, manteniu la bona salut; keep money, guardau els doblers. En definitiva, el contacte amb el personal de servei i la bona relació amb els clients ha estat l’encertada estratègia que he seguit des del començament i que m’ha donat aquests bons resultats. L’atenció i cura de l’economia i el conreu dels valors personals per mi han estat les claus que m’han portat

al reconeixement de la meva tasca professional. I, sens dubte, m'hi han servit molt tant el que he estudiat com les vivències humanes que he hagut de travessar; de res m'ha servit, en canvi, per a feina d'hostaleria, la doctrina que he rebut.

- 4. La creixent aflluència de turistes en la temporada d'estiu ha esdevingut la font principal i quasi única de l'economia de la nostra Comunitat. Al marge del risc que comporta fonamentar exclusivament el creixement econòmic en una sola indústria d'on surten la majoria de guanys, segons la teva pròpia experiència, ¿què hauria de canviar o de millorar en el sector hotelier per fer front a la crisi actual i a les altres que puguin venir?**

És important que aquesta activitat continuï generant beneficis i que aquests es tornin a reinvertir. Cal però plantejar molt bé on i en què es reinverteixen. No hem de caure altra vegada en l'error de reinvertir massa en allò que ha generat la crisi actual, el boom immobiliari. Igualment, guardar l'equilibri i la mesura en la reinversió a l'estranger.

El que s'hauria de fer és invertir els guanys en la millora de les instal·lacions, en la formació del personal i en l'oferta de més qualitat en el tracte amb els clients. Incentivar les relacions personals i les econòmiques. S'ha de fomentar que el personal de servei se senti motivat i faci amb gust la seva feina. Altrament, el que transmetes al client és antipatia i mal humor. Cal millorar allò que ara ja tens bo. Com a director, en l'acte de comiat dels clients, sempre solia fer intervenir a l'encarregat de les hamaques, a un cambrer siria o africà, als qui servien el còctel. Això encantava als clients i als propis treballadors. Sé que actualment molts de directors d'hotel han implantat aquests actes de benvinguda i de comiat i la presència habitual del director en el menjador com a moment adequat per al conreu de la bona relació amb els clients.

- 5. Els lectors habituals de la revista vàrem compartir aquella singular etapa de formació infantil i adolescent del Seminari. Transcorreguts gairebé 50 anys d'aquell disciplinat aprenentatge, en el món revoltat i convuls d'avui i des de la saviesa lúcida que et dona l'edat, ¿Com valoren aquells anys de formació?**

Bàsicament, el meu parer es mou entre dos pols diferenciats i convergents. El primer emergeix d'un món, potser necessari, però molt, massa tancat. A mi personalment no em costava gaire l'estudi; vaig arribar a ser quasi competidor del mateix Julià Cifre en l'etapa de la Domus. Jugar a futbol me distreia i me divertia molt. Ara bé, la concepció de l'educació viscuda a ca nostra, d'uns pares, sobretot d'un pare falangista i catòlic, no era gaire diferent d'allò que ens donava el Seminari. El concepte amb el qual ens volien dominar no era el de la bondat i de la superació, sinó el del pecat i de la imperfecció, la qual cosa per a mi va ser desastrosa, fins al punt que gairebé vaig arribar a ser, no del tot, però sí un poc neuròtic. Sortosament, ben aviat vaig poder alliberar-me de tot allò. Mai no he entès que no siguis tu mateix qui puguis catalogar allò que has fet bé o malament, el que és o no és pecat. Pens que l'educació que donam als nostres fills i néts hauria d'aplicar ben poques normes i lleis. Perquè la majoria de normes, de pecats, de lleis han sorgit no per fer allò que convé a l'individu o a la Comunitat, sinó per obtenir allò que convé als qui les imposen, ja sigui l'Església o els diferents governs constituïts. La norma no va dirigida a l'home, sinó que s'imposa per ella mateixa. Dura lex, sed lex, me va respondre en certa ocasió en Joan Bestard.

Això me va marcar: que hi hagués tantes normes, tantes lleis, en l'aspecte sexual, en el caire de l'obediència, en tants altres conceptes. Ara contínuament me revenen les imposicions i malifetes derivades de l'educació que rebérem als 20 o 25 anys. Val a dir que igualment se'm fan presents els aspectes positius que també tingué aquella educació. Personalment no

hagués pogut tenir l'èxit professional a la feina sense els fonaments positius de l'educació rebuda. Són aquests dos pols de què et parlava, dos pols que es diferencien i es toquen. Aquest contrast que té la part negativa en la imposició de normes tan centrada en l'educació i la part positiva en el reconeixement i la satisfacció que la teva personalitat i la teva professionalitat es deuen en part a aquella formació, gràcies a la qual has après que si no et sacrificues, no et superes mai i optes per allò més fàcil.

Finalment, pos en qüestió bona part del que vàrem estudiar sobre l'Església, la Bíblia, els dogmes: consider que s'han utilitzat sovint aquests coneixements com a instrument de domini sobre els altres i sobre les consciències. Això és molt fort.

6. Julià Cifre, en els mesos de vacances, durant tres o quatre anys, va anar a fer de vicari d'estiu a una parròquia de Banbury, a la diòcesi de Birmingham. Si no record malament, em va dir que hi féreu estada junts amb la mateixa finalitat de perfeccionar l'anglès. ¿És així?

Efectivament, recentment ordenat de sacerdot quan estava a Madrid, durant les vacances d'estiu, mentre Julià Cifre prestava servei a una parròquia de Banbury, jo anava a ajudar a una altra parròquia, la de Saint Patrick, molt freqüentada per irlandesos, situada just enfront del Birmingham Hospital. Allà vaig conèixer gent espanyola i vaig conviure amb capellans d'aquella parròquia. Va ser una experiència molt interessant que em serví per aprendre l'anglès: deia missa i, si predicava, llegia el text escrit; quan era necessari, també confessava. Record que un estiu vingueren n'Andreu Genovard i en Tomeu Fons. Amb en Julià ens trobàvem sovint; sabíem molt bé totes les combinacions i horaris del metro i del tren. De les coneixences que vaig fer en aquelles estades a Anglaterra, alguns vingueren a veure'm quan ja era casat i treballava a l'hoteleria, mantenint sempre molt bones relacions amb ells.

7. Per acabar, explica'ns com portes ara la plena disponibilitat del teu temps de jubilació, després de tants d'anys de pelegrinatge laboral i de qualificades responsabilitats exercides a tants d'hotels de les Illes.

Cal dir que els propietaris del Camp de Mar, quan vaig parlar de jubilar-me, em manifestaren que continuàs com a director de l'hotel, que s'estimaven més que no me jubilàs. I jo consider que no anaven tan equivocats perquè, una vegada jubilat, perds molts de contactes, amb la feina, amb el personal, amb els clients. De tota manera, és llei de vida i és indefugible acceptar per edat el final de l'activitat laboral. Així que, des del 2009, estic fora del servei actiu. ¿Què faig ara i com ho duc?

Me dedic, amb prioritat i sempre que me necessiten, a la meva família. Me suporten molt bé a ca nostra, tot i les inevitables diferències normals i corrents, que acaben sempre bé i amb bon acord. Me dedic igualment als companys, ara amb més intensitat i deteniment que mai perquè podem gaudir sense presses obligades d'una arrelada i molt antiga amistat. Els meus habituals hobbys omplen gran part del meu temps lliure, però he de dir que darrerament em sent físicament i mentalment cansat. Enguany he sortit molt poc a pescar. Aquella gran eufòria i aquell encès delit per fer-me a la mar i anar a pescar han minvat molt. Em ve sovint a la memòria un tal Servera, que va ser batle de Manacor. Ell ja era molt major i ens trobàrem un dia a Cala Bona. Us tenc enveja i vos admir molt, em diu, quan, de bon matí, amb aquelles fredorades, sortiu a pescar calamars, contents i animats. Déu faci que no arribeu a passar allò que em passa a mi: ja me fa peresa sortir.

Estic pensant si, a l'hora de dedicar-me als meus hobbys de sempre, em comença a rondar la mateixa peresa que corcava l'ànim del Sr. Servera. Potser sigui aquest l'enemic a vèncer per aquells que volem continuar gaudint de les moltes bondats de la jubilació.

Dels companys de Son Gibert

Reculls de

Miquel Perales

Dos són els actes que relacionen un company nostre amb una coral que redola per Felanitx i que ha estat d'actualitat durant aquest mes de novembre passat: El company nostre és en **Tomeu Rosselló** i la coral, **Units com Brins**. En Tomeu i la seva esposa Francisca hi canten i la seva filla la dirigeix.

Els dos actes a que fèiem referència són, el primer l'estrena oficial de la *Missa Brevis* del compositor felanitxer **Miquel Xamena Palou** a la Seu el dia 10; i la segona, els dos Missa-concerts solidaris en favor de *Cáritas Mallorca*, oferts els dies 9 a la Parròquia de Sant Isidre de S'Horta i dia 10 a la Parròquia de Sant Miquel de Felanitx. Tant a la Seu com a S'Horta actuà de mestre de cerimònies musical un altre company nostre, en **Miquel Monserrat**, felanitxer també, i de Son Valls.

Dins aquest món d'estretors i dificultats creixents, la Junta Directiva del cor tingué l'acudit d'oferir la seva col·laboració, fent coincidir la celebració d'una Santa Cecília

primerenca amb una finalitat solidària, ben convençuts però que això no era més que una petita gota dins la sequedat d'un desert provocat per gent sense escrúpols. Fruit d'aquesta iniciativa es recolliren més de mil quatre-cents quilos d'aliments entre els dos concerts i el nostre Bisbe Javier presidí l'Eucaristia a s'Horta.

En quant a Miquel Xamena, professor de piano i actual organista de l'església Parroquial de Felanitx, actuà pels anys 60/70 com a pianista capdavanter del quintet *Los Marblau*, quan hotels, sales de festes i berbenes tenien necessitat d'orquestrs per

entretenir la l'allau d'estrangers d'aquell imparable bum turístic. De llavors són les seves primeres partitures. La seva vena compositiva però, no té aturall i és autor d'un centenar d'obres.

La seva *Missa Brevis* -breu com expressa el títol-, d'una senzillesa elegant, fou pensada per a dues veus i permet a aquest cor treure-li tota la paleta de colors. En Miquel completà aquesta peça amb el *Salm 137/138*, una *Ave María* per a soprano i un *Ave Verum* a quatre veus mixtes, tot acompanyat d'orgue.

Referent a les actuacions d'aquest veterà grup vocal, hem de dir que entronquen de molt enrere, però a partir del setembre de 2.008 acordà canviar-se el nom pel d'*Units Com Brins*. Anyalment dóna dos concerts a la Residència d'assistits *Bartomeu Quetgles* de Felanitx, un a *Sant Salvador* pel mes de maig, un altra dins les festes de *Santa María del Mar* a Cala d'Or, un per *Nadal* i al manco dos per *Santa Cecília*. I és aprofitant l'avinentesa d'aquesta festa que ha anat oferint puntualment diversos monogràfics de músics felanitxers. El primer fou el dedicat al P. Francesc Andreu, llavors se succeïren el de Mn. Rafel Vich i Bartomeu Oliver-Martí, fins arribar enguany a l'ofert al compositor i integrant d'aquesta coral Miquel Xamena i Palou, que dit sense pretensions ni partidismes fou tot un encert. Dirigeix aquesta agrupació des del 2007 na **Francisca Rosselló Monserrat**, Titulada superior de flauta travessera pel Conservatori del Liceu, Musicòloga pel Conservatori Superior de les Balears i Màster en Musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona.

Bartomeu Rosselló Monserrat

Cavil·lades d'un desenfeinat "Balarrasas"

J. Sancho

Quan vaig entrar al Seminari a mi tot el món em va fer un tomb: Tot me resultava molt estrany -a vegades, al·lucinant-, aliè i totalment d'esquena al món real... Cada cosa em sortia de darrera un cantó. En el seminari hi havia gent molt rara ! Per ventura allò més "normal" que hi vaig trobar foren els seminaristes... i encara això no m'atreiria a dur-ho a l'enfront ni generalitzaria massa.

El seminari del nostre temps no estava pensat per a gent adulta. Se suposava que els seminaristes arribaven del seminari menor - un professor solia dir que eren "*al·lots*" fins que s'ordenaven - una vegada sedejats i emmotllats des de la mateixa infantesa ("*crystal·litzats*", amb paraula del bisbe Enciso) i que bona part de la feina ja estava feta: als més mals de menar ja els havien fet fora i les vocacions tardanes o "*balarrasas*" (*viudos* els deien abans) fins aleshores no havien estat massa.

Però ara esdevenia un fet o un fenomen nou i imprevist: ara cada any compareixia un grup ja considerable de personal d'edat molt més adulta - la problemàtica pels al·lots de 15 o 16 anys que entraven ja directament al seminari major era també intensa però normalment de caire distint, però la major part dels "*balarrasas*" solíem procedir del món de "*cursillos*" i ja érem més adults - i aquests no estàvem gens acostumats a ser manejats com infants o com adolescents "*domats*" introduïts des de petits dins un món levític o clerical que a nosaltres ens era absolutament aliè. El personal educador no estava preparat per adaptar-se a aquest nou tipus de seminaristes i no sabia com reaccionar: mai no hi va haver uns plantejaments formatius adults i per a adults. Els superiors no sabien què fer amb nosaltres. Jo diria que fins i tot els resultàvem gent de poc fiar...

Seria ben il·lustratiu que un dia ens contàs en P. Orpí el que ens va passar el primer estiu quan ell preparava un innocent espectacle: El que per a nosaltres era "*innocent*", allà no ho semblava gens.

Cal dir també al respecte que els bisbes d'aleshores, i me referesc especialment al bisbe Enciso, tampoc tingueren mai uns plantejaments específics destinats a aquest sector, cada cop més creixent, de seminaristes adults. Basta llegir el que conta D. Gabriel Reus - cal dir que també a ell el tractaren com a un al·lot o com a un "*missatge*" al qui s'havia de manar i "dictar" el que volien que fes - quan parla de l'encàrrec que li feu el bisbe en nomenar-lo superior del seminari.

No em sé estar de transcriure el que conta ell mateix a l'entrevista que li va fer fa uns anys en aquesta mateixa revista en Sebastià Salom. Conta textualment el següent:

“Crec que puc repetir textualment el diàleg i mai no he estat *memorión*. Tan fred vaig quedar !

Era el primer (diàleg) que tenia amb un bisbe.

- *Bueno! Ya estarás cansado de estar en Son Vals! (sic, pronunciat amb una sola "ela")*

- *No, Sr. Obispo. Me encuentro muy bien. Y además con Son Valls, el convento, la parroquia, el instituto... me encuentro muy ocupado. Por otra parte, hace tres años que canté misa y sería el tercer cambio...*

- *¿Sabes que es vocación?* (això dit amb un to episcopal encisonià).

Aquí ja no vaig tenir ni ànim, ni una altra cosa, per a contestar. Ell va seguir:

- *El Obispo que llama. Y el Obispo te llama al Seminario.*

La cosa ja no tenia volta de garrot:

- *Cuidarás de los Humanistas, 4º y 5º de latín, y **también de las vocaciones tardías.***

Conviene que estés siempre con ellos: en los recreos, en los comedores, en los paseos, etc. Ya sé que tienen su Director Espiritual, pero he sido rector de Seminario, y sé que a veces le engañan porque sólo los conoce por lo que le dicen. Si convives con ellos, juntando lo que te digan con lo que veas, quizá puedas llegar a conocerlos mejor.”¹

Fins aquí la cita. I vull remarcar que no l'enviaren precisament a ser un **germà gran** orientador...

He posat en negreta aquest darrer paràgraf perquè és revelador d'una mentalitat no gens habituada a tractar als seus “*súbdits*” com a gent adulta en qui poder confiar i amb qui compartir una mateixa fe i una mateixa tasca. Si ni els seus seminaristes resultàvem gent de fiar, que enganen fins i tot el director espiritual, en qui devia confiar aquell bon home ? Si als superiors - escollits tan joves i sense experiència ni personalitat feta - els deien que ens havien de vigilar sempre ben de prop, com devien pensar que seria la nostra reacció quan ens sentíssim observats i mirats amb tanta precaució, com si fóssim gent inicialment sospitosa de tota mena de malícies o malifetes ?

De cop, i sense culpa seva, convertien els nostres superiors de *capellans* en sergents de quarter !

Nosaltres entràvem al seminari amb molta empenta juvenil i l'impuls inicial nostre era molt fort i militant: l'ideal que tots manejàvem aleshores i ens mantenia sempre fermes era “*salvar ànimes !*”

De “*salvar cossos*” crec que en aquell temps, ni allà ni fora d'allà, ningú ens en va parlar mai: Si a mi m'haguessin dit alguna vegada que el capellà havia de fer “*olor d'ovella*”, jo no ho hagués entès.

¹ Sebastià Salom. El nostre convidat. El Senyor Reus. (MODÈLICS i modelicons, n° 11. Maig 2006. pàg. 20.)

Anàvem al Seminari com a resposta al que sentíem com una cridada de Déu a treballar per a una Església de cristiandat, lluitadora, forta, militant... disposats a pagar el preu que fos per tal d'aconseguir-ho i moltes vegades afrontant forta oposició familiar. Ens calien idees, no control .

Tal volta, els que procedíeu del seminari menor estàveu tan acostumats a aquest tracte que ja no us sorprenia ni en fèieu gaire cas, però us assegur que per a nosaltres aquesta era una càrrega ben feixuga i ben mala de suportar. No hi estàvem acostumats ni ens hi arribàvem a acostumar mai. Davant això - cosa que descobríem ben prest perquè ja no érem infants - les reaccions de cadascú eren ben diverses: uns es rebel·laven interiorment i a la llarga arribaven a deixar el seminari amb amargura i desencís, altres partien a La Sapiència, uns tercers s'adaptaven com podien i anaven tirant endavant amb més resignació que alegria, i fins uns altres que ens infantilitzàvem com a mecanisme de defensa enfront d'aquell tracte tan infantil i tan injust que ens imposaven... L'única tàctica de submissió roïna que mai els solia funcionar amb nosaltres era atacar-nos l'autoestima que la solíem tenir sempre ben alta. A vegades els semblava altivesa.

Era un pes a voltes asfixiant. Per això mai no ens hi arribàvem a sentir plenament a gust en el seminari ni realitzats en les nostres aspiracions. El Seminari no era ca nostra i jo mateix en tots aquells anys -excepte el primer amb D. Guillem Fiol, que em tractà sempre com un pare o un germà gran- no vaig aconseguir mai sentir el superior com un *capellà amic* en qui poder confiar plenament.

Conta una cosina meva del poble que una vegada va anar a ca la perruquera per a tallar-se els cabells i arreglar-se el cap i que aquell dia aquella al·lota devia anar una mica distreta o capficada amb altres pensaments i, sense dar-se compte, tras-tras, li embotonà una orella amb les tisores i li feu un bon tall d'allò més sentit. La reacció de la meva cosina no va ser pegar un bon crit, com hagués estat natural, sinó que, amb contenció, es regirà lentament cap a ella i, amb la cara i el posat més ferreny que us pugueu imaginar, només li va dir:

“Al·lota, jo no havia vingut per a això... !”

Això mateix jo no vaig arribar a dir-ho o manifestar-ho mai a cap superior, i me sap greu, però moltes vegades - moltes més de les que us pugueu imaginar - m'ho vaig repetir a mi mateix: Vinguérem al Seminari com a persones adultes... i aquí el que volen és un esquadró de reclutes.

“Jo no havia vingut per a això !”...

Ni perquè, als 27 o 28 anys, encara me “*demanassin la lliçó*”... Com a un al·lot petit, redell !

Per això si algú me pregunta: “*I tu on feres la mili ?*” no ho he de pensar massa: *Jo, a Son Gibert !*

Quin temps de moros !

LA PEL·LÍCULA BALARRASA

Jaume Gual

Balarrasa és una pel·lícula espanyola dirigida per José Antonio Nieves Conde l'any 1951. Va participar al Festival de Cannes de 1951.

Balarrasa explica la història de Javier de Mendoza (Fernando Fernán Gómez), un missioner catòlic a Alaska, que rememora durant els seus últims moments, quina ha estat la seva vida i la relació amb la seva família i amics. Amb uns 90 minuts, Nieves Conde presenta la història d'un soldat que al final de la Guerra Civil i després d'un episodi en què estava a punt de perdre la seva vida, decideix entrar al seminari per ordenar-se sacerdot. Mendoza comença a estudiar i afrontar els problemes del seminarista amb facilitat, però quan està apunt d'ordenar-se, el rector del seminari li mana tornar amb la seva família per arreglar-la abans de fer-se sacerdot. Mendoza descobreix que la seva família està moralment perduda i haurà d'anar un per un, com un detectiu però vestit de capellà (grans escenes de cinema negre policíac), solucionant uns problemes dels quals no se'n podien sortir. Tots aquests ingredients estan presents amb el realisme de l'època, component un contundent document històric de l'inici de la dècada de 1950. La pel·lícula està molt ben rodada, amb plànols que recorden el cinema de Hitchcock (al començament de la cinta, quan passen una ampolla en primer pla) i amb un ritme que trobam a faltar en moltes pel·lícules actuals. El sacerdot (més aviat el diaca) està lluny del tòpic, i Fernán Gómez interpreta magistralment un home de religió que no s'escandalitza com un covard, sinó que lluita amb valentia i rabiosa naturalitat, contra un ambient no apropiat per a un clergue. L'humor és sempre present amb dosis periòdiques que fan brollar més d'una rialla. És una obra que hauria de tenir merescudament més reconeixement a l'hora de parlar del cinema espanyol. El film, moralista d'inici a fi, ens mostra la resignació d'un sacerdot davant la seva mort i amb el desig final (sota gairebé les mateixes paraules) que Déu disposi de la seva ànima, com i quan ho consideri, un cop analitzada una vida que, encara que al principi mal encaminada, reconduïda i conciliadora.

Fitxa de la pel·lícula

Títol original: Balarrasa

Any 1951

Durada: 90 min.

País: Espanya

Director: José Antonio Nieves Conde

Guió: Vicente Escrivá Soriano

Música: Jesús García Leoz

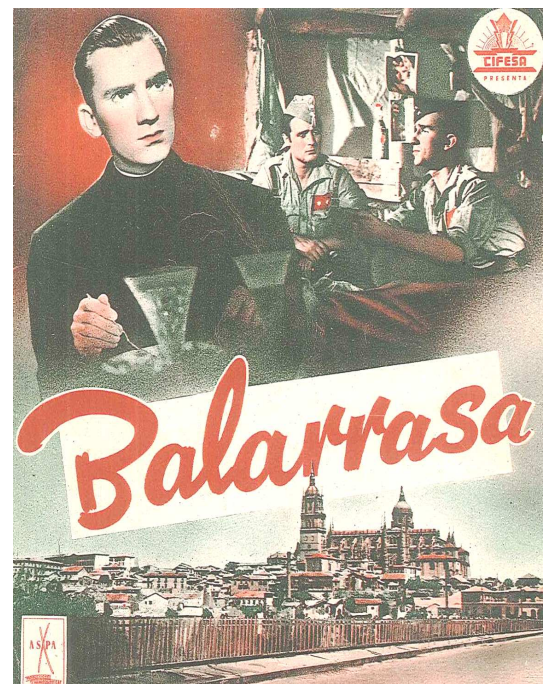
Fotografia: Josep F. Aguayo, Manuel Berenguer

Repartiment: Fernando Fernán Gómez, Maria Rosa Salgado, Dina Sten, Luis Prendes, Eduardo Fajardo, Jesús Tordesillas, Maruchi Fresno, Mario Berriatúa, Julia Caba Alba, Manolo Morán, José Bódalo

Productora: Aspa Produccions Cinematogràfiques

Gènere: Drama - Religió

Premis: 1951 : Festival de Cannes: Nominada a la P

José Antonio Nieves Conde, director

Va néixer el 22 de desembre de 1915 a Segòvia i va morir a l'edat de 90 anys el 14 de setembre de 2006.

El seu primer treball en la direcció va ser com a assistent de Rafael Gil a "Petjada de llum" (1943), pel·lícula protagonitzada per Antonio Casal i Isabel de Pomés.

Amb "Senda ignorada" (1946), un film d'intriga amb Alicia Palacios i Enrique Guitart, Nieves Conde va començar la seva trajectòria com a director en solitari.

Molt conegut per haver dirigit Balarrasa el 1951.

L'any següent va rodar una obra mestra del cinema espanyol —i sens dubte la millor de les falangistes—, unànimement reconeguda com una de les deu millors: **Solcs**. Pel·lícula criticada unànimement pels censors per ser massa realista sobre la problemàtica social de l'època. La censura eclesiàstica la va condemnar per: "*greument immoral...*", i el més greu que es veu és una besada castíssima a la penombra.

Aquest genial director falangista va estar, segons sembla, en els successos de Salamanca que van precedir al Decret d'Unificació, del costat del segon Cap Nacional de FE-JONS, Manuel Hedilla, fet que el va distanciar del règim sense per això renegar d'uns ideals que va reflectir en el seu cinema sempre que li van deixar.

Vicente Escrivá Soriano, guionista

Va néixer a València l'any 1913 i va morir a Madrid l'any 1999).

Doctor en Filosofia i Lletres per la Universitat de València. S'inicià als anys 1940 escrivint guions de pel·lícules de to èpic i religiós molt del gust de l'època com "La mies es mucha" (1950) i "Pequeñeces" (1950). Amb Rafael Gil fundà el 1950 la productora *Aspa films* per a la qual escrigué els guions d'èxits del moment com "Agustina d'Aragó" (1950) i "Balarrasa" (1951).

També va treballar com a actor en algunes pel·lícules. Va dirigir el seu primer llargmetratge l'any 1961 titulat "El hombre de la isla" i protagonitzat per Paco Rabal.

Els anys 90, darrera etapa de la seva vida, es va dedicar a la televisió amb la co-direcció junt a Antonio Mercero de l'exitosa sèrie per a Antena 3 "Farmacia de guardia" (1991-1995).

Fernando Fernán Gómez, actor principal

Actor, director de cinema i teatre, dramaturg, guionista i novel·lista.

Nasqué a la ciutat de Lima (Perú), el 28 d'agost de 1921, durant la gira de la seva mare per Sud-amèrica, l'actriu de teatre Carola Fernán Gómez. Al seu retorn a Madrid va estudiar Filosofia i Lletres a la Universitat de Madrid, tot i que la seva vocació fou el teatre, activitat que va desenvolupar fins els primers anys de la dècada del 1940 per a dedicar-se al cinema com actor i director.

Paral·lelament a la seva obra cinematogràfica intensificà la seva vocació literària amb la publicació de diverses novel·les, com *Las bicicletas son para el verano*, *El viaje a ninguna parte*, *El vendedor de naranjas*, *El mal amor* (finalista al Premi Planeta), *El mar y el tiempo*, *El ascensor de los borrachos*, *La Puerta del Sol* i *El lirio dorado*. Algunes de les quals ha portat al cinema ell mateix o per altres directors.

Es va casar el 1947 amb la cantant María Dolores Pradera, amb la qual va tenir un fill i una filla. El 1959 es divorcià i s'uní amb l'actriu Emma Cohen.

Va ser membre de la *Real Academia Española*, ocupant el seient *B majúscula*. El 1995 fou guardonat amb el Premi Príncep d'Astúries de les Arts per la seva contribució al món del cinema. Va morir a Madrid el 21 de novembre de 2007

El bon amic Tomeu m'ha autoritzat oferir-vos, en primícia, aquesta foto, encara inèdita, amb la vestimenta de canonge.

Nota. Es tracta, com podeu suposar, intel·ligents lectors, d'una foto trucada. Quan rebreu aquest número de sa revista encara no haurà rebut la investidura.

G. R.

Noticia de darrera hora

El nostre condeixeble **BARTOMEU MOLL RIBES** canonge de la Seu

Dia 31 de gener a les 6 de l'horabaixa, el nostre estimat condeixeble Tomeu Moll, que fins ara havia exercit les seves dotes de bon cantaire en qualitat de beneficiat de la Seu, prendrà possessió d'una canongia. La nostra revista "modèlics" ha volgut ser primerenca a l'hora de manifestar-li la nostra alegria.

En Tomeu ens ha dit que sabia que això feia temps que s'estava cuinant, però fou el dia 7 quan el bisbe cridà els 4 elegits per confirmar-los-ho.

Ens congratulam que, a la fi, a la nostra Seu s'hagi acabat l'anacrònica distinció entre canonges i beneficiats, regulada pels estatuts del capítol de la catedral en el títol VII "Dels preveres beneficiats" i suprimit pel bisbe Salinas dia 1 d'octubre de 2013.

Enhorabona, Tomeu Moll, Miquel Pons, Tomeu Veny i Lluç Riera.

Esperam que no us maregi el color vermell.

Antoni Bennasar

En Cil Buele va enviar a en Joan Riera Fullana, condeixeble seu, manacorí resident a Mèxic, el darrer número de *Modèlics i modelicons*. En Joan es va interessar molt en conèixer els altres números ja publicats. En Cil em va demanar si els hi podia enviar. Així ho vaig fer, però abans em vaig presentar perquè a dir veritat, no he vist en Joan des de fa quasi bé més de quaranta anys. Només vaig poder seguir un vídeo que em va fer arribar en Cil de l'entrevista que en Garcia Mallada li va fer a TV de Manacor no fa molt de temps. Allà va contar el que ha estat la seva vida d'ençà que deixà Mallorca l'any 1968. Del contacte amb en Joan he rebut aquests dos correus:

Correu de dia 18 octubre 2013

Recordado Jaime: te agradezco el envío de los ejemplares de "Modèlics i modelicons" mismos que ya empecé a leer. Me interesa recibir los que puedas mandarme porque para mí significan recibir aire mallorquín y también viejos recuerdos de los años del seminario y recordar a compañeros de los cuales recién tengo noticias al cabo de muchos años. Te comento que en el seminario solamente estuve los primeros cinco años pues al empezar los años de filosofía ingresé al Colegio de La Sapiencia. A los pocos meses de la ordenación, junio del 68, salí para Perú donde permanecí ocho años y del Perú me trasladé a México y en este país formé una familia y me quedé a vivir. Estas circunstancias han provocado que mi relación con Mallorca haya sido mínima y poco contacto he tenido con los compañeros del seminario. Todo ello no obsta para que me encante recibir noticias de la patria chica y recordar los años de adolescencia que compartimos. Me gustan estas revistas o boletines o lo que sea porque me traen recuerdos agradables. Con el compañero que he tenido más contacto ha sido con Cecilio Buele. De nuevo quiero agradecerte tu amabilidad. Un fuerte abrazo y decirte que si algún día se te ocurre visitar este maravilloso país aquí encontrarás amistad, casa y comida.

Juan

Correu de dia 25 octubre 2013

*Amigo Jaime: Ya he recibido todos los números de la revista y los estoy degustando poco a poco. Cuantos recuerdos me traen y disfruto mucho de saber vida y milagros de muchos compañeros de seminario de los que hace muchísimos años no sabía nada de sus vidas y milagros. Desde el año 1976 que dejé Perú por conflictos con la jerarquía y llegué a México, quedé completamente desconectado del mundo clerical y por lo mismo mis contactos con los compañeros de Seminario. *Modèlics i modelicons* me retrotrae a un mundo que tenía muy olvidado y del que guardo recuerdos contradictorios. Lo agradable es conocer qué ha sido de la vida de los amigos de antaño. Un agradecido abrazo y aquí quedo a tus órdenes.*

Juan

Antoni Pol Marcús.

Amics del Consell de Redacció:

He llegit, no cal dir que amb plaer, el darrer número de **Modèlics**. Tira a tira van entrant col·laboracions més crítiques en les seves pàgines. Hi faltava. Està molt bé l'agraïment per tot el que el Seminari ens va donar. Això mereixeria una anàlisi seriosa i una garbellada feta amb rigor. De vegades he pensat –i sé que m'excedesc– que, a pesar de les superestructures que grinyolaven i ens feien grinyolar, vàrem poder salvar un valuós bagatge de seny, humanitat i altres virtuts humanes com li agradava anomenar-les, crec que era D. Guillem Payeras.

En aquest *sentit* (mai tan a compte l'expressió), subscriu el fi *olfacte* den Jaume Sanxo que ha sabut descriure les coartades ocultes i les contradiccions manifestes de la doctrina *perot/ suredenca*. La consider una cavil·lació antològica, fins i tot en el seu estil, llampant i clar, fresc i net, que bufa de llevant.

García Mallada sent admiració pels articles del Cerverí –i jo pels de tots dos–. Del primer compartesc gairebé tots els seus punts de vista i he reviscolat gratament els bons records de la seva asturiana personalitat. *La mirada oblíqua*, tan ben estudiada per l'analista dels esperits, desenmascara sense contemplacions el drama dels anticristos de la comandera i la figurera. A través d'un raonament magistral exhuma els gínjols secrets que condicionen el lideratge dels que necessiten blindar-lo amb arguments manllevats a la mística.

No puc oblidar el comentari den Paco Suárez, per l'encant i maduresa que traspua. M'ha semblat excel·lent.

Els altres articles, més amalgamats de dades objectives i opinions personals, configuren una visió més panoràmica d'aquest tsunami de via estreta, ordit més en l'ànsia de poder que en el *muero porque no muero*. Per cert, el títol de *Directorio* que donaren al Reglament ¿no sona a preludi de Dictadura primoriveriana o, si vols, a un període de la Revolució Francesa?

Al marge dels "Modèlics", me fan gràcia aquests bisbes que demanen perdó per si de cas l'Església hagués comès alguna equivocació. *Vamos, pastores, vamos...*

Una abraçada

Toni Pol Marcús

PETITES REFLEXIONS

A mi sempre m'ha meravellat la gent sabuda, sobretot la molt sabuda.

D'aquests n'he trobat de tant sabuts que poden saber amb certesa científica, ferma i demostrable, fins i tot que Déu existeix i que necessàriament ha d'existir... I que això no té volta de fulla.

D'altres n'he trobat també que, amb igual certesa ferma i segura, saben de cert que Déu ni existeix ni tan sols pot existir de cap de les maneres: És una impossibilitat metafísica... I que això va a missa.

El que a mi me preocupa, però, és que no puc entendre com tots ells poden saber tant i amb tanta seguretat, perquè - dins la meua lògica - és evident que d'aquests dos grups n'hi ha d'haver un que necessàriament ha d'anar més tort que un ganxo i que aleshores la seva molta saviesa ho és només aparent i, sobretot, molt arrogant: una presumptuosa ignorància...

I ja sabem el que deia Sòcrates sobre les tres classes d'ignorància: la dels que no saben, la dels que no saben que no saben i la dels que creuen saber i no saben.

La més greu és la tercera, perquè aquesta té molt mal remei.

FINALMENT

Un afegitó per acabar...

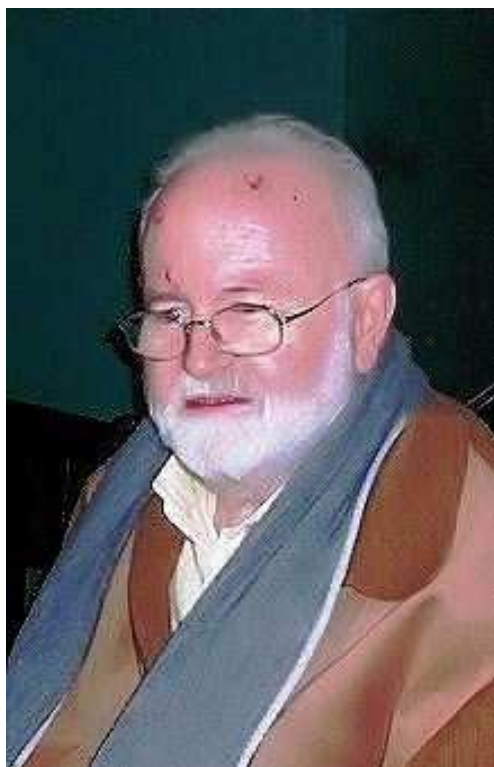
Salutacions des de

L'HOSPITAL SANT JOAN DE DÉU

A l'Hospital de Sant Joan de Déu hi tenim en procés de rehabilitació dos bons amics que amb molta paciència i constància van fent dia a dia front a aquest llarg procés amb molta enteresa i ganes de recuperar-se com més prest millor, malgrat ambdós son conscients que això sol anar per llarg i que en acabar la paciència no queda més remei que tornar-la començar.

Els dos us volen enviar una salutació a tots plegats.

Joan Pla i Garcia

Antoni Perelló i Nebot

Des d'aquesta revista també a ells els desitjam el millor...
i com més prest millor !